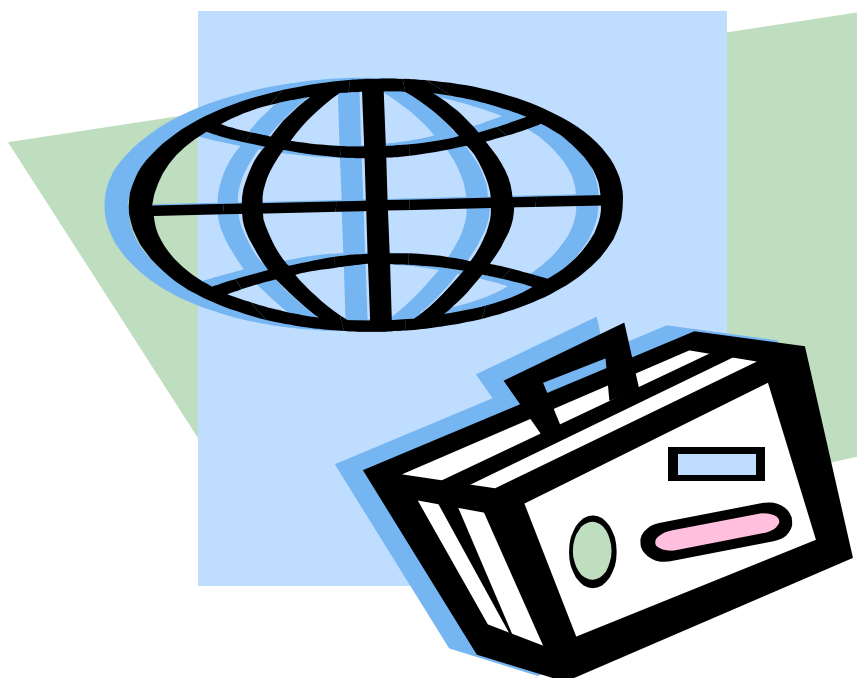

Cancelaria de Stat a Republicii Moldova

**RAPORTUL ANUAL PRIVIND ASISTENȚA
EXTERNĂ ACORDATĂ REPUBLICII
MOLDOVA ÎN ANUL 2016**

**CHIȘINĂU,
IUNIE 2017**

CUPRINS

Lista acronimelor.....	4
Cuvânt-înainte.....	5
Sumar executiv.....	7
I. Caracteristica mecanismului de coordonare a asistenței externe în Republica Moldova	8
I.1. Rolul Cancelariei de Stat în cadrul instituțional de coordonare a asistenței externe.....	8
I.2. Dimensiunile coordonării asistenței pentru dezvoltare.....	9
I.3. Cadrul normativ privind coordonarea asistenței externe.....	10
I.4. Restricții.....	12
II. Programe internaționale din care face parte Guvernul Republicii Moldova.....	13
II.1. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.....	13
II.2. Parteneriatul Global pentru Eficientizarea Dezvoltării pentru Cooperare.....	15
II.3. Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă.....	17
II.4. Cooperarea Sud-Sud/Triunghiulară.....	19
III. Asistența externă în anul 2016: dinamici și tendințe.....	21
III.1. Analiza dinamicii și indicatorilor de eficiență ai asistenței externe.....	21
III.2. Asistența externă în funcție de partenerii de dezvoltare.....	23
III.3. Asistența externă în funcție de sectoare.....	25
III.4. Asistența externă în funcție de instrumentele de finanțare.....	28
III.5. Asistența externă în funcție de beneficiari.....	29
IV. Profilul donatorilor	30
IV.1. Uniunea Europeană.....	30
IV.2. Banca Mondială.....	33
IV.3. România.....	34
IV.4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare.....	36
IV.5. Agențiile Organizației Națiunilor Unite.....	40
IV.6. Fondul Monetar Internațional.....	42
IV.7. Statele Unite ale Americii.....	43
IV.8. Banca Europeană pentru Investiții.....	45
IV.9. Confederația Elvețiană.....	46
IV.10. Regatul Suediei.....	48
V. Concluzii și recomandări.....	51
Anexe	54
Anexa nr.1. Proiecte în derulare în sectorul agricultură în anul 2016.....	54

Anexa nr.2. Proiecte în derulare în sectorul transport și drumuri în anul 2016.....	57
Anexa nr.3. Proiecte în derulare în sectorul sănătate în anul 2016.....	58
Anexa nr.4. Proiecte în derulare în sectorul energetic în anul 2016.....	61
Anexa nr.5. Proiecte în derulare în sectorul de apă și canalizare în anul 2016.....	63
Anexa nr.6.Characteristica programelor de suport bugetar ale UE în RM.....	65
Anexa nr.7. Analiza SWOT în domeniul coordonării asistenței externe în RM.....	67

LISTA ACRONIMELOR

AE	Asistența externă
ADA	Agenția Austriacă pentru Dezvoltare
AID	Agenția de Dezvoltare Internațională
AMP	Platforma pentru gestionarea asistenței externe
AOD	Asistența Oficială pentru Dezvoltare
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
CzDA	Agenția de Dezvoltare a Cehiei
DPO	Operațiunea pentru Politicile de Dezvoltare
ESP	Fondul Parteneriatului Europei de Est pentru Eficiență Energetică și Mediu
FMI	Fondul Monetar Internațional
GIZ	Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei
GPEDC	Parteneriatul Global pentru Eficientizarea Cooperării pentru Dezvoltare
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
MAC-P	Proiectul „Agricultura Competitivă”
NIF	Facilitatea de investiții de vecinătate
ODD	Obiective de dezvoltare durabilă
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
ONG	Organizație nonguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PGD	Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă
PIB	Produs intern brut
PNA	Plan Național de Acțiuni
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM	Republica Moldova
SDC	Agenția Elvețiană pentru Cooperare
SIDA	Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare
SSF	Cadrul Unic de Suport
SUA	Statele Unite ale Americii
TICA	Agenția Internațională Turcă de Cooperare
UE	Uniunea Europeană
UNDAF	Cadru de Asistență pentru Dezvoltare al Națiunilor Unite
USAID	Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională

CUVÎNT-ÎNAINTE

În anul 2016 una dintre prioritățile Cancelariei de Stat a continuat să fie coordonarea eficientă și valorificarea asistenței externe prin stabilirea unui larg proces consultativ și dialog între Guvern, partenerii de dezvoltare, sectorul privat și societatea civilă. Totodată, instituția a acordat o atenție sporită creșterii permanente a capacităților de absorbție a asistenței externe, precum și asigurării transparenței și complementarității în procesul de coordonare a asistenței externe.

Anul 2016 a fost unul productiv la capitolul atragerii asistenței externe, cu eforturile comune ale Guvernului Republicii Moldova (RM) și partenerilor de dezvoltare, reușindu-se debursările asistenței externe în valoare de peste 440 mil. euro, în creștere cu cca 33% față de anul 2015.

În general, 2016 a fost anul recăpătării încrederii și recâștigării credibilității din partea partenerilor de dezvoltare în țara noastră, aceasta datorându-se, în primul rând, semnării Acordului cu Fondul Monetar Internațional (FMI) la data de 7 noiembrie 2016.

Acest acord pe trei ani cu RM, finanțat prin două instrumente de creditare: Mecanismul de finanțare extinsă (EFF) și Mecanismul extins de creditare (ECF), are ca scop susținerea programului de reforme economice și financiare ale statului. Astfel, RM a obținut acces la o sumă totală de 129,4 mil. de drepturi speciale de tragere (circa 152 mil. euro).

În anul de referință, Guvernul RM a depus eforturi considerabile pentru deblocarea asistenței externe, în special a Programelor de suport bugetar, suspendate în 2015.

Ca urmare a semnării Acordului cu FMI și a asigurării stabilității macroeconomice în RM, în decembrie 2016 Comisia Europeană a deblocat debursările pentru suportul bugetar, iar valoarea totală a tranșelor a constituit 45,3 mil. euro.

O realizare majoră este și aprobarea, la 16 decembrie 2016, de către Banca Mondială a Programului operațiunii pentru politicile de dezvoltare în domeniul competitivității (așa-numitul DPO-2), în valoare de 38 mil. euro.

În scopul creării unei administrații publice moderne, profesioniste, mici, dar eficiente și orientate spre oferirea serviciilor publice de calitate, fiind una dintre prioritățile strategice ale Guvernului RM, Cancelaria de Stat a negociat cu Delegația Uniunii Europene (UE) Acordul de finanțare privind Programul de suport pentru reforma administrației publice, în valoare de 15 mil. euro, semnat în septembrie 2016.

Totodată, Cancelaria de Stat a contribuit semnificativ la negocierile a trei Acorduri Financiare din cadrul Instrumentului European de Vecinătate (pentru Programul Operațional Comun Bazinul Mării Negre 2014–2020, Programul Operațional Comun România–Moldova

2014–2020 și Programul transnațional Dunărea 2014–2020). Acordurile vizate prevăd o asistență financiară, sub formă de grant, în valoare totală de peste 143 mil. euro.

În 2016 din Acordul privind asistența financiară rambursabilă dintre RM și România în valoare de 150 mil. euro a fost acordată prima tranșă în sumă de 60 de mil. euro, debursată RM în august 2016.

În septembrie 2016 au fost semnate două Acorduri de asistență privind obiectivul de dezvoltare între Guvernul RM și Guvernul SUA pentru creșterea comerțului și a investițiilor în sectoarele-cheie, precum și o guvernare democratică mai eficientă și mai responsabilă, în valoare totală de circa 84 mil. euro.

Și Guvernul Germaniei a alocat RM resurse financiare nerambursabile în valoare de 6 mil. euro, la 28 decembrie 2016 fiind semnate Notele privind colaborarea tehnică.

În 2016 Cancelaria de Stat a acordat o atenție deosebită stabilirii, în comun cu partenerii de dezvoltare, a priorităților Cadrului strategic multianual de programare RM–UE pentru perioada 2017–2020 și a Cadrului de Asistență pentru Dezvoltare al Națiunilor Unite în RM 2018–2022.

În calitate sa de Autoritate națională de coordonare a asistenței externe, Cancelaria de Stat recunoaște importanța consultărilor și a dialogului cu comunitatea donatorilor și dorește să exprime gratitudinea sa față de toți partenerii de dezvoltare, bilaterali și multilaterali, precum și față de autoritățile publice, pentru oferirea informațiilor necesare și asistența prețioasă acordată la elaborarea prezentului Raport.

Lilia PALII,
Secretar general al Guvernului
Chișinău, iunie 2017

SUMAR EXECUTIV

Raportul anual privind asistența externă acordată Republicii Moldova în anul 2016 (în continuare – *Raport*) a fost elaborat în contextul angajamentelor bilaterale de eficientizare a cooperării pentru dezvoltare și a responsabilității reciproce față de atingerea obiectivelor de dezvoltare naționale.

Obiectivul prezentului Raport constă în asigurarea transparenței și a volumului de informații necesar cu privire la programarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea asistenței externe, disponibile autorităților publice, partenerilor de dezvoltare și publicului larg, în scopul creșterii eficienței, eficacității, impactului și durabilității asistenței acordate RM.

Raportul a fost pregătit de către Direcția coordonarea politicilor și asistenței externe din cadrul Cancelariei de Stat, în baza informațiilor obținute de la partenerii de dezvoltare, autoritățile publice, precum și a datelor prezente în Platforma pentru gestionarea asistenței externe (AMP), accesibilă online pe portalul www.amp.gov.md.

Raportul conține o descriere a programelor internaționale: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă; Parteneriatul Global pentru Eficientizarea Dezvoltării pentru Cooperare; Cooperarea Sud-Sud și Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă, precum și nivelul de participare a Guvernului RM la aceste inițiative și situația curentă.

În anul 2016 partenerii de dezvoltare ai RM au raportat debursări de aproximativ 440 mil. euro sub formă de asistență oficială pentru dezvoltare (inclusiv 227 mil. euro au fost racordați ca fiind pentru sectorul guvernamental), ceea ce reprezintă o creștere de 32,8% față de anul 2015 și este, practic, la nivelul anului 2014.

În anul 2016 cel mai mare partener de dezvoltare al RM a fost Uniunea Europeană. Alți parteneri de dezvoltare semnificativi după volumul debursărilor au fost: Banca Mondială, România, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) și Agențiile ONU.

La rîndul său, ratingul debursărilor asistenței externe pe sectoare în 2016 a fost următorul: Agricultură; Transport și drumuri; Sănătate; Energetică; Apă și canalizare, schimbări climatice.

Referitor la asistența externă în funcție de instrumente de finanțare, cu o pondere de 78% în 2016 au prevalat creditele și împrumuturile. Totodată, Guvernul RM acordă în continuare o prioritate majoră atragerii asistenței externe nerambursabile.

În anul de referință următoarele autorități publice au beneficiat de cel mai mare număr de proiecte: Academia de Științe, Ministerul Sănătății, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, etc. Însă de cele mai mari bugete pentru asistența externă au beneficiat Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Economiei și Ministerul Mediului.

I. CARACTERISTICA MECANISMULUI DE COORDONARE A ASISTENȚEI EXTERNE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

I.1. Rolul Cancelariei de Stat în cadrul instituțional de coordonare a asistenței externe

În prezent, una dintre prioritățile Guvernului RM este elaborarea unor politici și obiective de dezvoltare care să asigure o coordonare și sinergie mai bună în procesul de programare, implementare, monitorizare și evaluare a asistenței externe prin stabilirea unui larg proces consultativ și dialog între Guvern, sectorul privat și societatea civilă.

Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 561 din 19 august 2015 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare”, autoritatea națională de coordonare a asistenței externe este *Cancelaria de Stat*.

Autoritatea națională de coordonare este responsabilă de programarea, monitorizarea, evaluarea operațională și evaluarea metodologică, precum și de asigurarea transparenței în valorificarea asistenței externe acordate RM de comunitatea donatorilor.

În particular, autoritatea națională de coordonare, prin intermediul subdiviziunii responsabile de coordonarea asistenței externe, exercită următoarele atribuții:

a) definitivează prioritățile de asistență externă în conformitate cu principalele documente naționale de dezvoltare și propunerile sectoriale primite de la consiliile sectoriale în domeniul asistenței externe și le prezintă spre aprobare Comitetului interministerial pentru planificare strategică;

b) coordonează elaborarea și negocierea acordurilor în domeniul asistenței externe, promovând interesele naționale, principiile egalității și beneficiului reciproc în cadrul negocierilor;

c) asigură diversificarea și intensificarea cooperării tehnice și financiare cu comunitatea donatorilor. Investighează și analizează, în comun cu instituțiile vizate, sursele noi de asistență în dezvoltare;

d) asigură informarea, în termen util, a potențialilor beneficiari privind oportunitățile de obținere a finanțării externe și a condițiilor de solicitare a asistenței;

e) conlucrează cu comunitățile donatorilor în cadrul vizitelor acestora în țară în scopul identificării proiectelor/programelor noi sau monitorizării și evaluării celor existente;

f) evaluează încontinuu capacitatea țării de absorbție a asistenței, precum și înaintează propuneri de îmbunătățire a acesteia;

g) coordonează procesul de monitorizare la nivel național a implementării proiectelor finanțate de comunitatea donatorilor;

h) informează încontinuu Comitetul interministerial pentru planificare strategică privind statutul etapei de programare, eventualele probleme apărute și soluțiile de depășire propuse, precum și mersul implementării asistenței externe la nivel național;

i) coordonează realizarea acțiunilor, agreeate în acordurile semnate sau în alte documente similare, semnate cu comunitatea donatorilor privind creșterea eficienței asistenței externe acordate;

j) asigură evidența și validarea proiectelor și programelor de asistență externă acordate RM în AMP a cărei posesor și administrator este Cancelaria de Stat;

k) asigură transparența și îndeplinirea cerințelor cu privire la informarea și publicitatea asistenței externe acordate RM; asigură implementarea politicii de comunicare cu donatorii și societatea civilă;

l) asigură interacțiunea intersectorială dintre proiectele și programele de asistență externă pentru obținerea coerenței și concordanței acestora și excluderea suprapunerilor.

În scopul sporirii transparenței utilizării asistenței externe, responsabilității în gestionarea și valorificarea resurselor financiare de care beneficiază RM, precum și asigurării unei mai bune informări a societății privind modul în care sînt cheltuite, Cancelaria de Stat administrează *Platforma pentru gestionarea asistenței externe – AMP*, accesibilă online pe portalul www.amp.gov.md, lansată oficial în ianuarie 2014, de către Cancelaria de Stat, cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD).

Această platformă a fost funcțională și în anul 2016, avînd 7388 de vizitatori unici.

Astfel, Cancelaria de Stat acordă o atenție sporită creșterii permanente a capacităților de absorbție a asistenței externe oferite de partenerii de dezvoltare, precum și asigurării transparenței în procesul de coordonare a asistenței externe.

1.2. Dimensiunile coordonării asistenței pentru dezvoltare

Comunitatea internațională recunoaște trei dimensiuni ale procesului de coordonare a asistenței pentru dezvoltare.

Coordonarea donatorilor se referă la mecanisme și aranjamente concrete, agreeate în cadrul comunității donatorilor, prin care să fie eficientizată activitatea acestora în calitate de parteneri în procesul de dezvoltare.

Coordonarea asistenței se referă la mecanisme și aranjamente stabilite, asupra cărora guvernul țării și donatorii au convenit de comun acord pentru a maximiza eficacitatea asistenței externe pentru dezvoltare la nivel național sau sectorial (implicarea proactivă a partenerilor guvernamentali, stabilirea platformei pentru eficientizarea sistemelor de prognozare contabile și de management al asistenței de către guvern).

Coordonarea procesului (la nivel național sau sectorial) se referă la integrarea unui sistem de coordonare a asistenței în sistemele guvernului național (elaborarea și implementarea politicilor, guvernare, răspundere etc.) care, în final, asigură atingerea rezultatelor de dezvoltare.

Eforturile de coordonare a asistenței sau a donatorilor nu vor atinge rezultate de dezvoltare semnificative dacă nu sînt integrate eficient în structurile și sistemele naționale de planificare a asistenței pentru dezvoltare și guvernare. Cu alte cuvinte, scopul coordonării este de a asigura nu doar „eficacitatea asistenței”, ci și „eficacitatea dezvoltării”.

Toate aceste dimensiuni sînt prezente și relevante pentru RM. Odată cu definirea mecanismelor naționale de coordonare a asistenței externe prin Hotărîrea Guvernului nr. 561 din 19 august 2015, elementele precum Coordonatorul Național, Coordonatorul sectorial, Consiliul sectorial în domeniul asistenței externe și întrunirile lunare ale donatorilor au devenit platforme de cooperare permanente în procesul de coordonare și eficientizare a asistenței externe pentru dezvoltare.

1.3. Cadrul normativ privind coordonarea asistenței externe

În prezent, la cadrul normativ în domeniul asistenței externe din RM se referă următoarele acte normative:

1) *Legea nr. 595 din 24 septembrie 1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova*. Legea vizată se aplică tratatelor internaționale ale RM, inclusiv celor în domeniul asistenței externe, și determină modul de inițiere, negociere, semnare, intrare în vigoare, aplicare, suspendare, denunțare sau stingere a acestora.

2) *Hotărîrea Guvernului nr. 561 din 19 august 2015 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare”*. Hotărîrea are ca obiectiv creșterea eficienței, eficacității și durabilității asistenței externe prin o mai bună coordonare pe parcursul întregului proces de programare, implementare, monitorizare și evaluare a asistenței externe.

Hotărîrea stabilește principiile și procedurile care definesc:

a) cadrul instituțional de coordonare a asistenței externe acordate RM de comunitatea donatorilor;

b) procesul de programare, implementare, monitorizare și evaluare a proiectelor și programelor de asistență externă.

Totodată, hotărîrea stipulează în mod expres apartenența (subscrierea) la angajamentele pe plan internațional în domeniul eficientizării asistenței externe, precum Declarația de la Paris (2005), Agenda de acțiuni de la Accra (2008), Angajamentele de la Busan (2011) și Comunicatul de la Mexico (2014).

3) *Hotărîrea Guvernului nr. 838 din 9 iulie 2008 „Privind instituirea Comitetului interministerial pentru planificarea strategică”*. Această hotărîre stabilește modul de organizare și funcționare a Comitetului interministerial pentru planificarea strategică, care coordonează și monitorizează activitatea Guvernului și a comitetelor guvernamentale ale acestuia în elaborarea și implementarea Programului de activitate a Guvernului, Strategiei Naționale de Dezvoltare și Cadrului de cheltuieli pe termen mediu, integrare europeană și coordonare a asistenței externe.

În funcțiile Comitetului intră: (i) asigurarea corelării programelor de asistență externă cu prioritățile strategice identificate; (II) monitorizarea realizării programelor de asistență externă și acordurilor semnate în numele Guvernului RM cu instituțiile financiare internaționale și instituțiile/țările-partenere de dezvoltare.

4) *Hotărîrea Guvernului nr. 442 din 17 iulie 2015 „Pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale”*. Regulamentul vizat determină procedurile de inițiere a negocierilor, negocierea, semnarea, intrarea în vigoare, punerea în aplicare, suspendarea, denunțarea sau stingerea tratatelor internaționale (*inclusiv celor în domeniul asistenței externe*), reglementează procedura de aderare la tratate internaționale, de acceptare, aprobare și ratificare a acestora, precum și stabilește modul de acordare a deplinelor puteri, de formulare și retragere a declarațiilor, rezervelor și obiecțiilor.

5) *Hotărîrea Guvernului nr. 246 din 8 aprilie 2010 „Cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte”*. Hotărîrea vizată a fost modificată de 8 ori pe parcursul anului 2016. Menționăm că hotărîrea se modifică de către Cancelaria de Stat doar după înregistrarea proiectului/programului în AMP, iar la fiecare proiect se atașează: copia extrasului din contractul de prestare a serviciilor și/sau a lucrărilor, care conține denumirea contractorului, a donatorului și termenul de valabilitate a contractului, precum și termenele de referință aprobate.

6) *Hotărîrea Guvernului nr. 239 din 8 aprilie 2011 „Cu privire la crearea Consiliului Comun de Parteneriat”*. Consiliul este un organ consultativ, fără statut de persoană juridică, ca expresie a voinței de recunoaștere a valorii competențelor și de asigurare a participării partenerilor externi de dezvoltare, a societății civile și a sectorului privat la procesul de asigurare a eficienței și eficacității asistenței externe acordate RM de organizațiile internaționale și țările donatoare.

Consiliul reprezintă un forum pentru dialog la nivel înalt, care are misiunea de îmbunătățire continuă a procesului de eficientizare a asistenței externe acordate RM și care asigură:

- responsabilizarea mutuală pentru eficientizarea asistenței externe prin realizarea schimbului de opinii asupra implementării priorităților naționale de dezvoltare;
- armonizarea asistenței externe acordate prin intermediul programelor, proiectelor și suportului bugetar, în scopul creșterii eficienței și eficacității asistenței externe; evaluarea progreselor atinse în realizarea prevederilor Planului de implementare a principiilor de parteneriat, semnat între Guvern și partenerii externi de dezvoltare.

Una dintre sarcinile de bază ale Cancelariei de Stat, în calitate de autoritate națională de coordonare a asistenței externe, este fortificarea/perfecționarea mecanismului de coordonare a asistenței externe prin modificarea/completarea cadrului normativ în domeniu.

1.4. Restricții

Cifrele privind debursările efectuate către RM ar putea fi diferite de cele din rapoartele prezentate de către partenerii de dezvoltare, discrepanțele fiind posibile ca urmare a faptului că asistența oficială pentru dezvoltare, de cele mai multe ori, utilizează sistemele proprii ale donatorilor sau ale altor organizații de implementare, fiind ocolite sistemele naționale de management financiar.

II. PROGRAME INTERNAȚIONALE DIN CARE FACE PARTE GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

II.1. Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) sînt un set de ținte legate de dezvoltarea internațională pe viitor. Acestea sînt create de către Organizația Națiunilor Unite și promovate ca obiective la nivel mondial pentru dezvoltare durabilă.

ODD-le, altfel cunoscute ca Obiective Globale, sînt un apel universal la acțiune pentru a pune capăt sărăciei, pentru protejarea planetei și pentru asigurarea faptului că toți oamenii se bucură de pace și prosperitate. În același timp, ODD-le reprezintă un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul dintre cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

În centrul Agendei 2030 se regăesc cele 17 ODD prin intermediul cărora se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a in justiției și protejării planetei pînă în 2030:

1. *Fără sărăcie* – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. *Foamete „zero”* – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. *Sănătate și bunăstare* – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vîrstă.
4. *Educație de calitate* – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. *Egalitate de gen* – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6. *Apă curată și sanitație* – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. *Energie curată și la prețuri accesibile* – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. *Muncă decentă și creștere economică* – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. *Industrie, inovație și infrastructură* – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. *Inegalități reduse* – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.

11. *Orașe și comunități durabile* – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.

12. *Consum și producție responsabile* – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.

13. *Acțiune climatică* – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.

14. *Viața acvatică* – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

15. *Viața terestră* – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.

16. *Pace, justiție și instituții eficiente* – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

17. *Parteneriate pentru realizarea obiectivelor* – Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Aceste 17 obiective se bazează pe succesele Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului, iar acum sînt incluse și domenii noi, cum ar fi schimbările climatice, inegalitatea economică, inovațiile, consumul durabil, pacea și justiția, printre alte priorități. Obiectivele sînt interconectate – de multe ori cheia succesului într-un domeniu va implica abordarea unor aspecte mai frecvent asociate cu un altul.

Buna funcționare a ODD-lor în spiritul parteneriatului și pragmatismului pentru a face alegerile corecte are scopul de a îmbunătăți nivelul de trai, într-un mod durabil, pentru generațiile viitoare. Ele oferă ghidare și obiective clare pentru adoptare pentru toate țările din lume, în conformitate cu propriile lor priorități și provocările globale din domeniul mediului în general.

RM, alături de alte state membre ale ONU, a aderat la Agenda de dezvoltare durabilă a lumii pînă în 2030 cu un set din 17 ODD, care a fost aprobat la Summit-ul ONU (25-27 septembrie 2015) și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2016.

Este de menționat că PNUD oferă sprijin guvernelor pentru a integra aceste ODD în planurile lor de dezvoltare și politicile naționale. Acest proces este în curs de desfășurare, de altfel cum și sprijinul țărilor în accelerarea progreselor realizate în cadrul Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului.

Astfel, atingerea ODD-lor în RM presupune parteneriate dintre guvern, sectorul privat, societatea civilă și cetățeni, iar acest lucru va fi desfășurat în cadrul procesului de naționalizare a

ODD-lor la contextul de politici al țării – proces care urmează a fi lansat sub coordonarea directă a Cancelariei de Stat în anul 2017.

În acest context, prin Hotărârea Guvernului nr. 912 din 25 iulie 2016, a fost creat *Consiliul Național de Coordonare pentru Dezvoltare Durabilă*, al cărui scop este coordonarea și monitorizarea procesului de adaptare și integrare la nivel național a Obiectivelor Agendei pentru Dezvoltare Durabilă 2030.

Totodată, PNUD Moldova, în parteneriat cu Guvernul RM, a desfășurat în anul 2016 o campanie de informare a populației cu privire la ODD.

Conceptul de bază al companiei a constat în selectarea a 17 „Avocați/Ambasadori” pentru fiecare dintre cele 17 obiective globale, care au participat la o amplă campanie de sensibilizare și au încurajat oamenii să se implice în mod activ în atingerea ODD-lor.

Activitățile întreprinse au fost următoarele:

- aprilie–iunie 2016 – evaluarea politicilor;
- iulie–septembrie 2016 – stabilirea priorităților și definirea obiectivelor naționale;
- octombrie–decembrie 2016 – elaborarea și adoptarea indicatorilor naționali.

RM susține pe deplin ideea că noua Agendă trebuie să fie implementată de către instituțiile locale, răspunzând direct nevoilor cetățenilor. Nevoile, interesele și grijile acestora trebuie să fie soluționate prin definirea unor strategii de dezvoltare locală și națională. Astfel, RM este angajată să implementeze ODD-le la nivel național și, în acest context, va fi elaborată o nouă Strategie Națională de Dezvoltare până în anul 2030, pentru a integra noile ODD.

Agenda globală de dezvoltare poate deveni una de succes în RM doar dacă în acest moment incipient țara va face o prioritizare corectă a țințelor care urmează a fi atinse, prin corelarea cu necesitățile și așteptările curente ale populației și integrarea acestora în cadrul de politici existente.

II.2. Parteneriatul Global pentru Eficientizarea Dezvoltării pentru Cooperare

Parteneriatul Global pentru Eficientizarea Cooperării pentru Dezvoltare (GPEDC) este un forum politic care adună împreună guvernele, organizațiile bilaterale și multilaterale, societăți civile și reprezentanți ai parlamentelor, precum și sectorul privat din întreaga lume pentru consolidarea eficacității și eficienței procesului de cooperare pentru dezvoltare.

Conform acordului de parteneriat din Busan (Republica Coreea, 2011), care se bazează pe o serie de eforturi internaționale pentru a îmbunătăți eficacitatea cooperării pentru dezvoltare, scopul său principal este de a stabili angajamentele și principiile care stau la baza parteneriatelor, asigurând transparența și responsabilitatea lor, de asemenea permițând identificarea provocărilor rămase și îmbunătățirea eficienței cooperării la nivel național și global.

Aceste angajamente sînt monitorizate cu o periodicitate anuală și evaluate o dată la doi ani. Monitorizarea are loc în baza a 10 indicatori de performanță, agreeți în Declarația comună din Busan:

1. Cooperarea pentru dezvoltare este axată pe rezultate alineate la prioritățile de dezvoltare ale țării.
2. Societatea civilă funcționează într-un mediu ce maximizează implicarea și contribuția acesteia la dezvoltare.
3. Implicarea și contribuția sectorului privat la dezvoltare.
4. Transparență: informația privind cooperarea pentru dezvoltare este publică.
5. Cooperarea pentru dezvoltare este previzibilă.
6. Asistența este parte componentă a bugetului supus examinării parlamentare.
7. Responsabilizarea reciprocă a actorilor de cooperare pentru dezvoltare este consolidată prin evaluări inclusive.
8. Egalitatea de gen și abilitarea femeilor.
9. Instituții eficiente: sistemele țărilor sînt consolidate și utilizate.
10. Ajutor necondiționat.

Primul Raport de Progres al GPEDC a fost examinat la prima ședință de nivel înalt al Parteneriatului Global din aprilie 2014 (Mexic), iar a doua ședință de nivel înalt al Parteneriatului Global s-a desfășurat în noiembrie 2016 (or. Nairobi, Kenya).

În cadrul evenimentului de la Nairobi, delegația RM a prezentat și a discutat Raportul de progres, care oferă o actualizare a situației globale privind implementarea angajamentelor din Busan. Au fost evaluate progresele înregistrate, precum și nerealizările care împiedică atingerea obiectivelor și a indicatorilor stabiliți pentru 2016.

Rezultatele și constatările principale, prezentate în raport, vor servi ca un mijloc pentru inițierea unui dialog privind cooperarea pentru dezvoltarea mai eficientă a Republicii Moldova la nivel global, regional și național. Totodată, această reuniune a fost importantă pentru a asigura, pe baza unor date concrete, monitorizarea și răspunderea privind principiile eficacității pentru atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă și pentru a sprijini o mai bună punere în aplicare a acestora de către toți actorii la nivel național.

Raportul de progres al RM a fost inclus în Raportul Global prelucrat, analizat și compilat de OCDE-PNUD, publicat în noiembrie 2016, și poate fi accesat la http://effectivecooperation.org/wp-content/uploads/2016/10/Moldova_4.10.pdf.

II.3. Parteneriatul pentru Guvernare Deschisă

Republica Moldova a aderat la Parteneriatul pentru o Guvernare Deschisă (PGD) în anul 2011. Acesta este un parteneriat global din care fac parte 75 de țări.

Guvernarea deschisă reprezintă o caracteristică esențială a unui stat democratic și un factor important în modernizarea activității publice. Principiile de bază ale acestui parteneriat sînt transparența, deschiderea către cetățeni și o mai bună colaborare cu organizațiile societății civile.

O dată la doi ani, țările membre ale acestei inițiative pregătesc Planuri de acțiuni pentru o guvernare deschisă, prin intermediul cărora își asumă angajamente concrete pentru a transparentiza și a deschide procesul de guvernare. Orice Plan de Acțiuni trebuie să fie co-creat împreună cu societatea civilă și alți actori interesați/relevanți, precum mediul de afaceri, academic, cetățeni etc.

Aderînd la inițiativa vizată, Guvernul RM a semnat Declarația pentru o guvernare deschisă, asumîndu-și o serie de angajamente, printre care și acela de a face informația despre activitatea guvernului (la toate nivelele) disponibilă cetățenilor.

Astfel, RM și-a exprimat dorința de a adera la PGD pentru a se alinia la eforturile globale prin sprijinirea și extinderea acțiunilor sale interne de promovare și asigurare a transparenței, combatere a corupției, sporirea accesului public la informații și participarea cetățenilor, precum și îmbunătățirea calității furnizării serviciilor publice prin valorificarea potențialului tehnologic și a inovațiilor.

Guvernul RM, pînă la momentul actual, a realizat două Planuri de acțiuni pentru o guvernare deschisă în anii 2012–2013 și, respectiv, 2014–2015.

În planurile de acțiuni privind guvernarea deschisă, implementate pînă în prezent, Republica Moldova s-a axat pe cîteva principii și obiective de bază, cum ar fi:

- ✓ consolidarea integrității publice prin asigurarea unui proces decizional participativ/implicarea cetățenilor și creșterea transparenței în procesul de guvernare,
- ✓ îmbunătățirea calității prestării serviciilor publice,
- ✓ gestionarea eficientă a resurselor publice prin sporirea transparenței cheltuielilor publice.

Dintre eforturile de promovare a unei guvernări deschise în țara noastră, depuse din momentul aderării RM la PGD, se evidențiază următoarele:

1) *Inițiativa datelor guvernamentale deschise* – un pilon-cheie al agendei de e-Transformare a Guvernării lansată în aprilie 2011, RM fiind al 17-lea stat care s-a alăturat Inițiativei Globale a Datelor Guvernamentale Deschise.

Portalul datelor guvernamentale deschise – www.date.gov.md – conține peste 900 de seturi de date de la 48 de ministere și autorități publice și oferă cetățenilor oportunitatea de a comenta pe marginea fiecărui set de date și de a sugera date noi.

Portalul înregistrează, în prezent, peste 1,7 milioane de descărcări de date. Astfel, în 2015 RM s-a clasat pe locul 22 din 122 de țări în clasamentul Indexului datelor deschise și se situează pe locul 3 în clasamentul Indexului datelor deschise despre companii, alături de Danemarca și Marea Britanie.

2) *Aprobarea unui cadru normativ privind datele deschise și reutilizarea informației din sectorul public* – baza legală care setează principiile deschiderii datelor și a informației guvernamentale și reutilizarea acestora de către societatea civilă, mediul de afaceri, jurnaliști etc.

3) *Îmbunătățirea calității prestării serviciilor publice* – realizată prin asigurarea prestării serviciilor publice de calitate, reingineria proceselor, optimizarea și digitizarea prestării serviciilor publice. Prin aderarea la PGD, Guvernul RM se obligă să promoveze o guvernare transparentă, eficientă, de încredere, care va comunica și colabora strâns cu cetățenii săi și le va oferi servicii publice de înaltă calitate.

Cu toate acestea, rapoartele independente de evaluare din cadrul PDG scot în evidență necesitatea unui efort mai amplu în implementarea principiilor guvernării deschise sus-menționate, cum ar fi implicarea proactivă a beneficiarilor, participarea publică la luarea deciziilor, inclusiv adoptarea mai multor cerințe legale pentru consultările publice asupra documentelor de politici, deschiderea datelor valoroase și utile utilizatorilor.

Totodată, ca urmare a implementării planurilor de acțiuni privind guvernarea deschisă, a fost evidențiată necesitatea încadrării principiilor guvernării deschise nu doar ca parte a unui plan de acțiuni izolat, dar într-un context mai larg, ca parte a luptei anticorupție, finanțe publice, sănătate, educație, protecție socială, mediu, precum și în alte domenii prioritare.

În anul 2016, Guvernul RM a adoptat Hotărârea Guvernului nr. 1432 din 29 decembrie 2016 „Cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru o guvernare deschisă pentru anii 2016-2018” (cel de-al treilea Plan de acțiuni).

Hotărârea Guvernului vizată a fost elaborată pentru realizarea obiectivelor ce țin de Strategia de reformă a administrației publice pentru anii 2016-2020 și Programul de activitate al Guvernului RM 2016-2018 și conține acțiuni în următoarele domenii:

- a) sporirea transparenței în domeniul achizițiilor publice;
- b) asigurarea transparenței bugetare;
- c) asigurarea transparenței în activitatea autorităților administrației publice și accesului la informația cu caracter public;
- d) asigurarea unui proces decizional participativ și a implicării cetățenilor în elaborarea documentelor de politici.

Ca țară-membru a acestui parteneriat global, în perioada 2016–2018 RM își va concentra eforturile în contextul a trei dintre cele cinci mari provocări: „Creșterea integrității publice”, „Gestionarea mai eficientă a resurselor publice” și „Îmbunătățirea serviciilor publice”.

Este de menționat că în anul 2016 PGD a lansat un program-pilot conceput pentru implicarea mai activă a autorităților publice locale în reformele guvernării deschise. Astfel, actorii-cheie din cele 75 de țări partenere, printre care se numără și RM, au fost invitați să implementeze acțiuni concrete privind promovarea transparenței, lupta împotriva corupției și utilizarea noilor tehnologii în actul de guvernare.

II.4. Cooperarea Sud-Sud/Triunghiulară

Cooperarea Sud-Sud și Triunghiulară formează o parte integrantă a ODD.

Cooperarea Sud-Sud este un element important al cooperării internaționale pentru dezvoltare și oferă oportunități viabile pentru țările în curs de dezvoltare și cele cu economii în tranziție pentru atingerea obiectivelor privind creșterea economică și dezvoltarea durabilă.

Această inițiativă a demonstrat din ce în ce mai mult contribuția sa la rezultatele de dezvoltare printr-o varietate de modalități de cooperare flexibile, inclusiv schimb de cunoștințe, transferuri de tehnologie, finanțare, suport reciproc, și inițiative de bună vecinătate, precum și formarea agendelor comune de dezvoltare și căutarea de soluții colective de către țări.

Guvernul RM, în comun cu PNUD Moldova, susțin cooperarea Sud-Sud și Triunghiulară în scopul maximizării impactului acesteia asupra dezvoltării. În anul 2016, au fost introduse 38 de astfel de inițiative, variind de la stabilirea unei viziuni ample cu privire la metodele și practicile de lucru în management, standardele Uniunii Europene, marketing, utilizarea comunicării, publicarea și diseminarea informației prin intermediul site-urilor web, crearea rețelelor și oportunităților de cooperare.

Schimbul de experiență cu Letonia, Lituania și Croația sînt doar cîteva dintre inițiativele care au fost implementate în 2016. Parlamentul Republicii Moldova a avut întrevederi cu omologii din Parlamentul leton cu privire la aspecte legate de reforma în educație și legislația privind mass-media. Consilierii principali din cadrul Parlamentului Republicii Moldova au făcut schimb de experiență cu omologii lor croați cu privire la aspectele legate de cadrul juridic național și politicile din domeniul securității. Lituania a furnizat, de asemenea, experiența și lecțiile sale învățate pentru Curtea Constituțională a Republicii Moldova.

Totodată, în 2016 delegația Oficiului ONU a efectuat o vizită în RM pentru organizarea unui exercițiu de inventariere pe domeniul Cooperării Sud-Sud și Triunghiulare. În acest scop au avut loc ședințele consultative cu autoritățile publice centrale, societatea civilă, partenerii de dezvoltare și sectorul privat.

Raportul regional privind valoarea adăugată a Cooperării Sud-Sud și Triunghiulare în promovarea Agendei de Dezvoltare Durabilă în RM și regiunea CSI a fost elaborat și publicat de către echipa ONU și poate fi accesat la <http://www.arab-ecis.unsouthsouth.org/2017/06/15/south-south-and-triangular-cooperation-towards-sustainable-human-development-in-europe-and-the-commonwealth-of-independent-states/>.

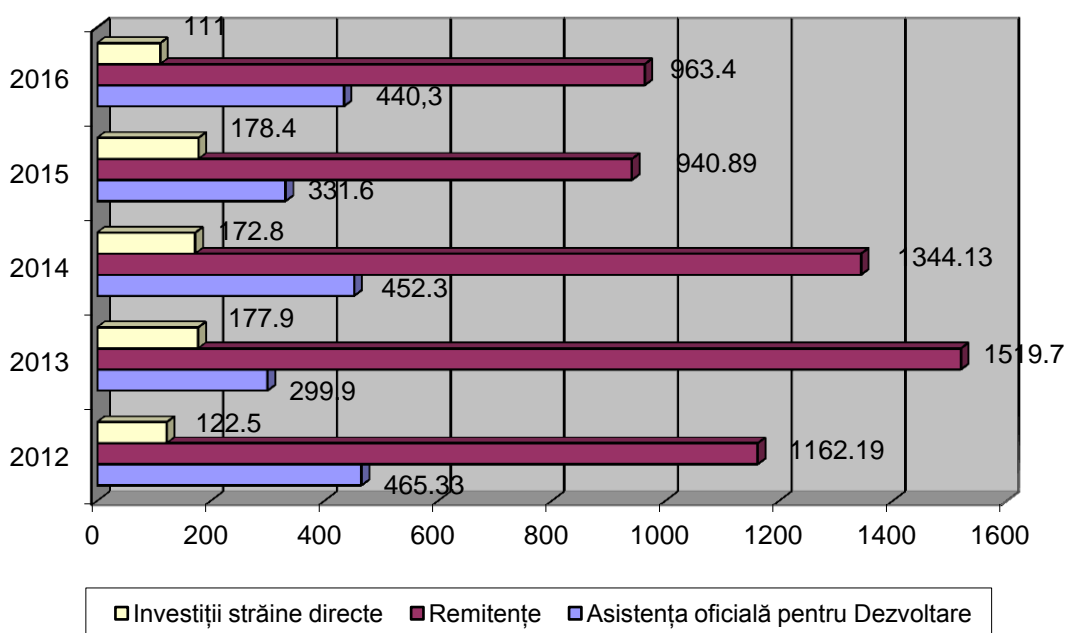
În prezent, există un potențial enorm în consolidarea implicării RM în cooperarea Sud-Sud. RM este într-o poziție bună de a împărtăși cu alte țări din Sud sau Est bunele sale practici și abordările în diverse domenii, inclusiv tineret, abilitarea femeilor și îngrijirea perinatală.

III. ASISTENȚA EXTERNĂ ÎN ANUL 2016: DINAMICI ȘI TENDINȚE

III.1. Analiza dinamicii și indicatorilor de eficiență ai asistenței externe

Asistența externă, acordată de comunitatea internațională, continuă să exercite un rol important în dezvoltarea socială și economică a RM. În prezent, problematica asistenței externe pentru dezvoltare este extrem de actuală și de complexă.

Pentru a identifica poziția și rolul asistenței externe în economia națională, s-a efectuat comparația volumelor acestora cu transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor din Republica Moldova și, respectiv, investițiile străine directe, considerate, la fel, drept fluxuri financiare pentru creșterea economică reală.

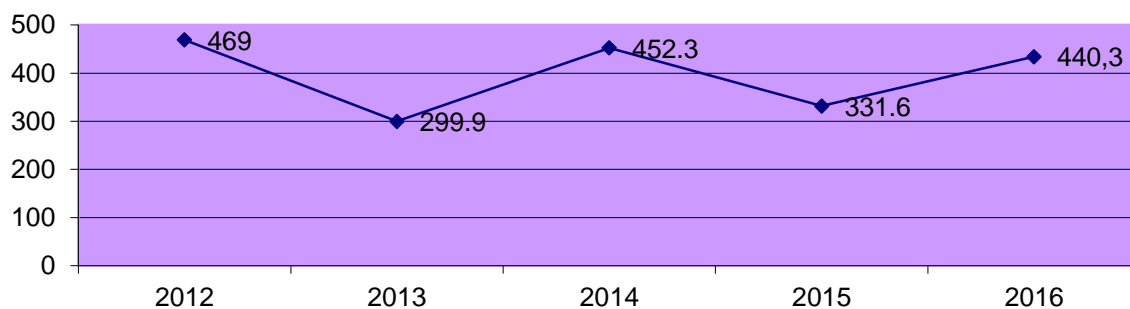

Figura nr.1. Dinamica fluxurilor financiare majore în RM, mil. euro

Sursa: Cancelaria de Stat și Banca Națională a Moldovei (balanța de plăți).

Astfel, ca urmare a analizei, se constată că remitențele continuă să fie de circa 2-3 ori mai mari ca volum comparativ cu asistența externă pe parcursul perioadei analizate. Totodată, în perioada 2012–2016 volumul investițiilor străine directe a fost de 2-4 ori mai mic față de volumul debursărilor asistenței externe pe parcursul anului.

Pe parcursul perioadei de referință, valoarea asistenței externe a înregistrat tendințe atât de creștere, cât și de descreștere, valoarea acesteia rămânând, practic, la nivelul anilor 2012 și 2014. Totodată, valoarea debursărilor în 2016, comparativ cu anul precedent, a avut tendință de creștere și anume valoarea asistenței externe s-a majorat cu 32,8%.

Figura nr.2. Dinamica debursărilor asistenței externe în RM, mil. euro

Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor partenerilor de dezvoltare.

Creșterea respectivă a finanțării externe în 2016 a fost cauzată de faptul că, datorită eforturilor majore ale Guvernului RM și semnării Acordului cu Fondul Monetar Internațional (FMI) în noiembrie 2016, a fost recâpătată încrederea și recâștigată credibilitatea din partea partenerilor de dezvoltare în țara noastră.

În continuare se prezintă indicatorii eficienței asistenței externe în RM.

Tabelul nr.1

Dinamica indicatorilor de eficiență a asistenței externe (AE) în RM, %¹

Indicator	2016	2015
Ponderea AE în PIB	6,66	5,68
Ponderea AE în bugetul public național	9,34	15,87
Ponderea AE în remitențe	45,70	35,24
Ponderea AE în investiții străine directe	de 4,00 ori	de 1,86 ori
Ponderea AE în total import	12,27	9,32

Sursa: calculele Cancelariei de Stat.

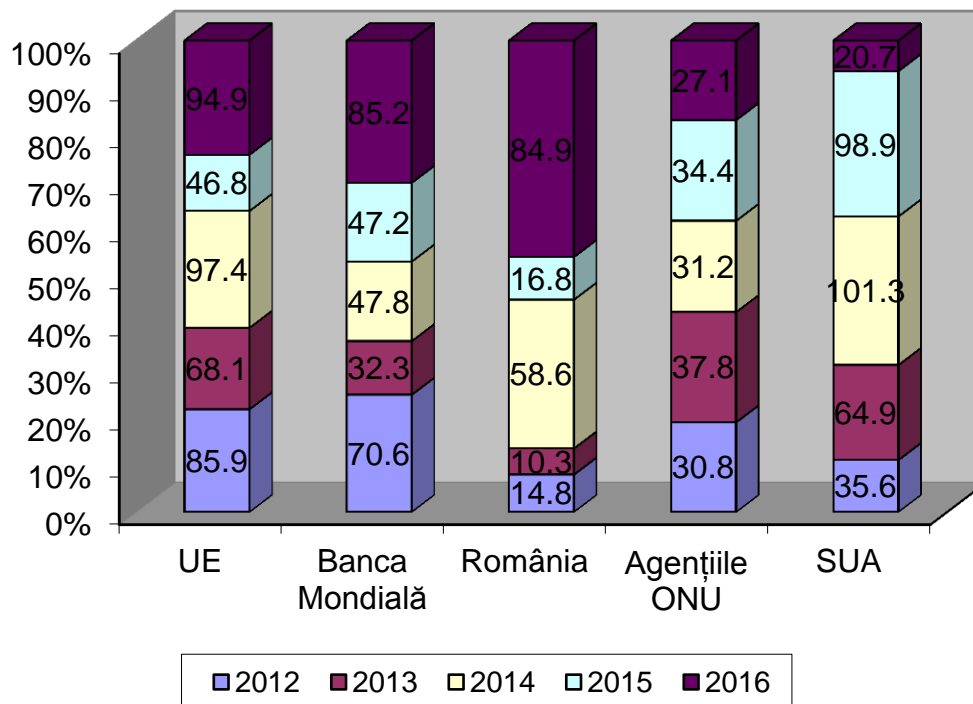
Volumul asistenței externe debursate ca pondere în PIB se menține pe durata anilor analizați, în medie, de 6%. Pe de altă parte, ponderea resurselor externe în Bugetul Public Național s-a micșorat de la cca 16% la 9%. Este de menționat că sustenabilitatea bugetar-financiară a Republicii Moldova continuă să depindă de volumul asistenței externe acordate.

Datorită deblocării asistenței externe în 2016, în anul de referință s-a înregistrat creșterea ponderii asistenței externe în remitențe, investiții străine directe, precum și importuri.

¹ Calculat în baza indicatorilor Grupului Băncii Mondiale.

III.2. Asistența externă în funcție de partenerii de dezvoltare

Printre grupul de parteneri de dezvoltare cu care colaborează Republica Moldova în vederea realizării agendei pentru dezvoltare, este de menționat că, în ultimii ani, UE, Banca Mondială, Agențiile ONU, România, SUA etc. se mențin drept cei mai mari și mai importanți donatori după volumul debursărilor în RM.

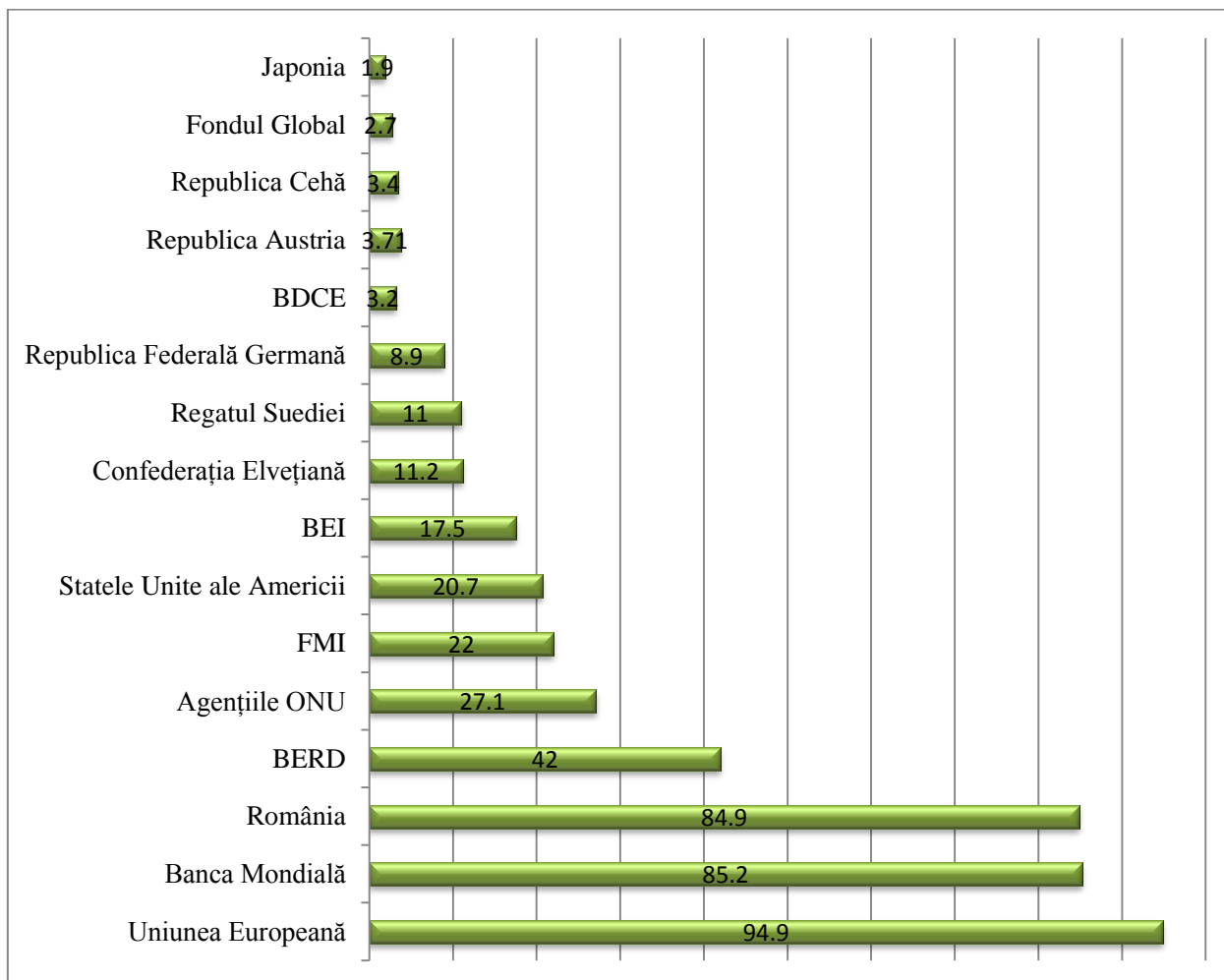

Figura nr.3. Dinamica debursărilor asistenței externe în funcție de principalii parteneri de dezvoltare ai RM, mil. euro

Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor partenerilor de dezvoltare.

Astfel, conform situației la 31 decembrie 2016, o pondere de circa 76% din volumul asistenței externe debursate în Republica Moldova este raportată de 5 parteneri de dezvoltare, iar ponderea de 24% este raportată de către 11 donatori.

Având în vedere specificul proiectelor de asistență externă și durata de implementare a acestora, clasamentul partenerilor de dezvoltare se modifică în fiecare an. Volumul debursărilor asistenței externe conform partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova în anul 2016 se prezintă mai jos.

Figura nr.4. Clasamentul partenerilor de dezvoltare după volumul debursărilor în RM pentru anul 2016, mil. euro

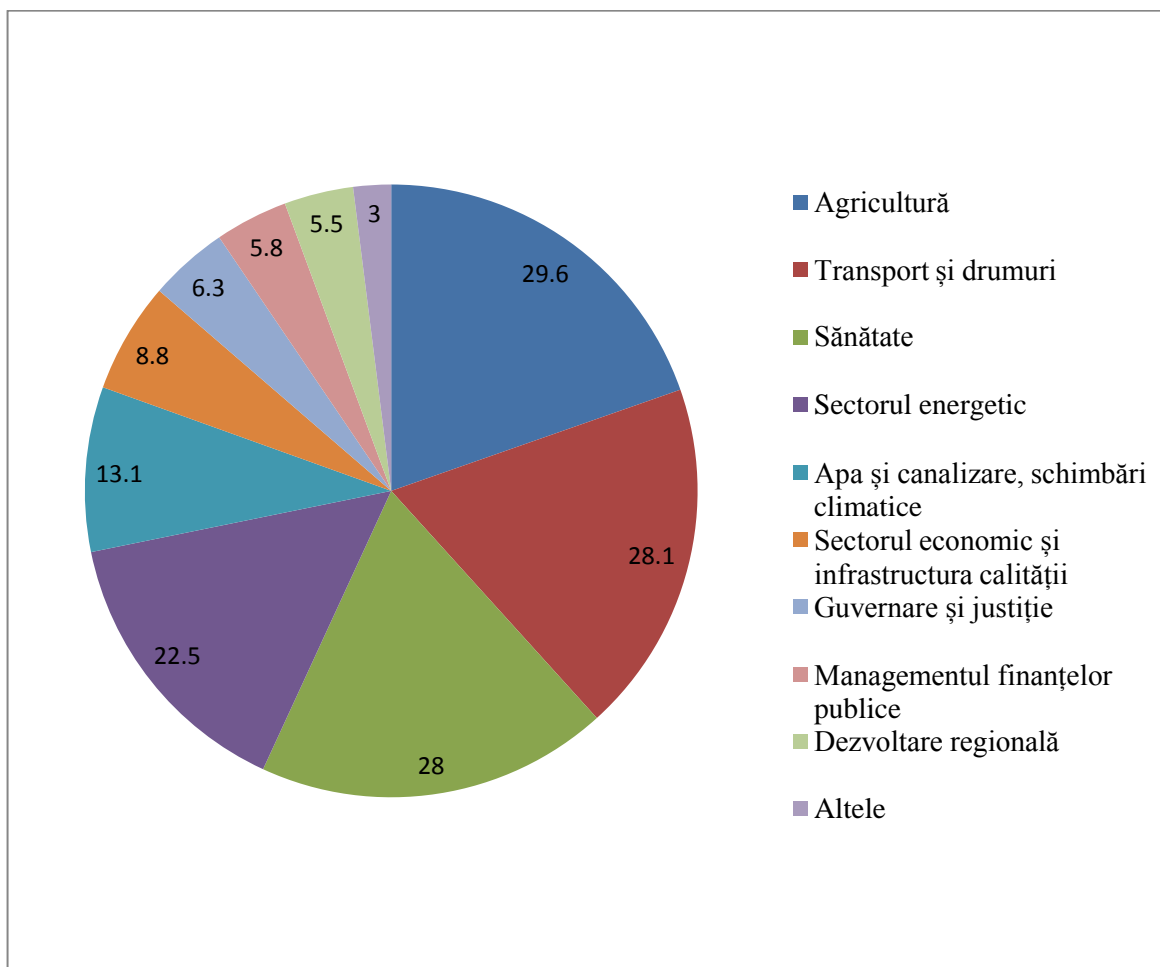
Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor partenerilor de dezvoltare.

Astfel, ținând cont de datele prezentate de partenerii de dezvoltare pentru 2016, în topul celor 5 donatori după volumul asistenței debursate în RM intră: Uniunea Europeană, Banca Mondială, România, BERD și Agențiile Organizației Națiunilor Unite (ONU).

III.3. Asistența externă în funcție de sectoare

Conform datelor prezentate de către autoritățile publice centrale, în anul 2016 principalele sectoare din RM care au beneficiat de proiectele de asistență externă au fost: Agricultură; Transport și drumuri; Sănătate; Sectorul energetic; Apă și canalizare, schimbări climatice.

Figura nr.5. Volumul debursărilor asistenței externe pe sectoarele din RM în anul 2016, mil. euro

Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor autorităților publice centrale.

Mai jos este prezentată informația pentru topul sectoarelor din RM după debursările asistenței externe:

1. Agricultură. În ultimii ani granturile, împrumuturile preferențiale și diversele forme de suport tehnic din partea partenerilor de dezvoltare, în cea mai mare parte, au fost direcționate spre agricultura din RM.

Astfel, în 2016 volumul asistenței externe de care a beneficiat sectorul agricol a constituit **29,6 mil. euro**, ceea ce a influențat creșterea competitivității prin modernizarea și integrarea pieței, modernizarea lanțului agroalimentar în scop de conformare la cerințele UE privind

siguranța alimentelor și la standardele de calitate, precum și sporirea securității și siguranței alimentare.

Proiectele în derulare în sectorul agricultură în anul 2016 sînt prezentate în anexa nr.1.

2. Transport și drumuri. Guvernul RM a stabilit drept o prioritate strategică reabilitarea drumurilor moldovenești, asistența partenerilor de dezvoltare, în condițiile bugetului de stat auster, fiind indispensabilă și bine-venită. În acest context, este extrem de importantă asigurarea transparenței în valorificarea asistenței investiționale, destinate pentru reconstrucția drumurilor.

Reabilitarea și întreținerea adecvată a drumurilor din Republica Moldova va avea o serie de efecte pozitive, contribuind la dezvoltarea economică a țării. Avînd o amplasare strategică, RM are un rol tot mai important în calitate de țară de frontieră între UE și Europa de Est și poate deveni un nod comercial al transportului din regiune, în cazul în care drumurile vor fi reabilite, iar costurile de logistică vor fi mai joase comparativ cu țările vecine.

În anul 2016 Republica Moldova a beneficiat de asistență pentru sectorul transport și drumuri în valoare de **28,1 mil. euro**.

Proiectele în derulare în sectorul transport și drumuri în anul 2016 sînt prezentate în anexa nr.2.

3. Sănătate. În 2016, volumul asistenței externe de care a beneficiat sectorul sănătate a constituit **28,0 mil. euro**.

Potrivit Ministerului Sănătății, valoarea asistenței a fost în creștere cu 20% față de anul 2015. În 2016, 66% din totalul asistenței au fost oferiți pentru prevenirea și tratamentul bolilor netransmisibile. Totodată, 22% din suma totală a fost alocată pentru îmbunătățirea asistenței medicale acordată pacienților cu boli transmisibile. Pentru domeniul sănătății reproductive, a mamei și copilului au fost distribuite 16% din alocările partenerilor externi.

Proiectele în derulare în sectorul sănătate în anul 2016 sînt prezentate în anexa nr.3.

4. Sectorul energetic. În vederea creării unui complex energetic competitiv și eficient, care să asigure toți consumatorii cu resurse energetice calitative în mod accesibil și fiabil, activitățile întreprinse pe parcursul anului 2016 au fost direcționate spre atragerea și valorificarea asistenței externe ce ar asigura securitatea energetică a statului și sporirea eficienței energetice.

Este de menționat că proiectele investiționale în domeniul securității energetice sînt legate de interconectarea la piața energetică a UE, reducerea dependenței energetice a țării noastre, diversificarea surselor de energie etc.

Astfel, pe parcursul anului 2016 sectorului energetic al RM i-au fost oferiți în calitate de asistență externă **22,5 mil. euro**.

Proiectele în derulare în sectorul energetic în anul 2016 sînt prezentate în anexa nr.4.

5. Apă și canalizare, schimbări climatice. Asigurarea populației cu apă potabilă de bună calitate în RM constituie, în prezent, unul dintre factorii primordiali ai securității naționale a țării. Un alt factor primordial al activității vitale este funcționarea stabilă a sistemelor de evacuare a apelor uzate, cu diminuarea impactului lor asupra mediului înconjurător.

Analizele arată că starea sectorului de aprovizionare cu apă și canalizare în RM este la nivel nesatisfăcător și se caracterizează prin: accesul limitat al populației la rețelele de alimentare cu apă și de canalizare; decalajul semnificativ dintre localitățile urbane și rurale privind accesul la sistemele de apă și de canalizare; diminuarea ponderii stațiilor de canalizare în raport cu sistemele de alimentare cu apă etc.

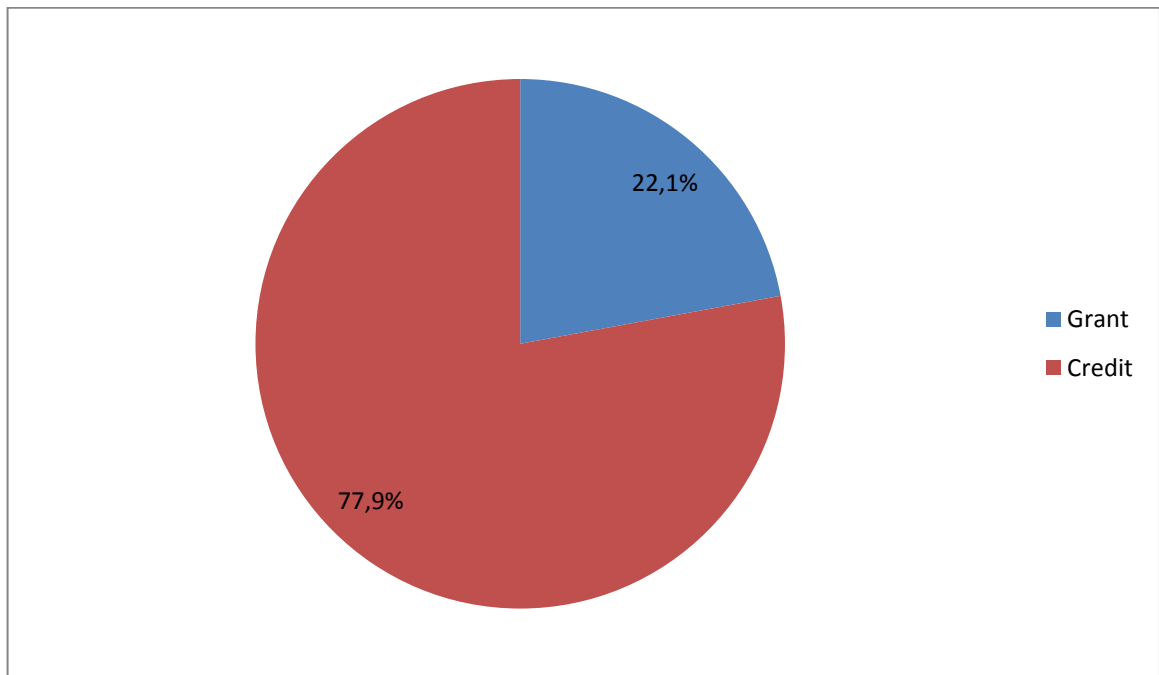
Pe parcursul anului 2016 sectorului apă și canalizare, schimbări climatice din RM i-au fost acordați drept asistență externă **13,1 mil. euro**.

Proiectele în derulare în sectorul de apă și canalizare în anul 2016 sînt prezentate în anexa nr.5.

III.4. Asistența externă în funcție de instrumentele de finanțare

La instrumentele de finanțare a asistenței externe se referă granturile și creditele. În acest sens, în pct. 8 din Hotărârea Guvernului nr. 561 din 19 august 2015 „Cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismului de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare” este stipulat că „în atragerea asistenței externe Guvernul va da preferință asistenței tehnice și financiare nerambursabile. Guvernul este precaut în contractarea împrumuturilor, în primul rând, acelorora cu un element de grant de minimum 25 procente.”

Mai jos este prezentat raportul dintre granturi și credite în funcție de proiectele de asistență demarate în RM în anul 2016.

Figura nr.6. Raportul dintre granturi și credite în funcție de proiectele demarate în RM, anul 2016, %

Sursa: Ministerul Finanțelor.

În acest context, menționăm că creditele care prevalează în asistența externă cu o pondere de cca 78% în 2016, în mare parte, reprezintă suportul financiar rambursabil, acordat RM pentru realizarea proiectelor mari investiționale în infrastructura drumurilor, transporturi, agricultură, energetică, apă și canalizare etc.

III.5. Asistența externă în funcție de beneficiari

Este importantă analiza asistenței externe în derulare conform beneficiarilor principali – autoritățile publice centrale.

Tabelul nr.2

Asistența externă în derulare pe autoritățile publice centrale din RM, anul 2016

Beneficiar	Număr de proiecte	Buget (mil. euro)
Academia de Științe	42	4,4
Ministerul Sănătății	36	28,0
Ministerul Economiei	31	260,3
Ministerul Finanțelor	29	37,0
Ministerul Educației	23	-*
Ministerul Mediului	22	56,9
Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	13	20,5
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	9	28,4
Ministerul Afacerilor Interne	9	5,8
Ministerul Apărării	8	-*
Ministerul Culturii	7	2,8
Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor	7	0,3
Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor	4	548,4
Centrul E-Government	3	20,9
Centrul Național Anticorupție	1	0,7
Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei	1	36,0
Total	245	1050,4

*Datele nu au fost furnizate de către autoritatea responsabilă.

Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor autorităților publice centrale.

În anul 2016, de cel mai mare număr de proiecte au beneficiat următoarele autorități publice: Academia de Științe, Ministerul Sănătății, Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației, Ministerul Mediului etc.

Însă de cele mai mari bugete pentru asistența externă în anul de referință au beneficiat Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Ministerul Economiei (datorită proiectelor din sectorul energetic), Ministerul Mediului (datorită proiectelor în sectorul de apă și canalizare), ceea ce demonstrează faptul că proiectele investiționale ocupă cea mai mare pondere în totalul asistenței externe contractate și implementate în RM.

IV. PROFILUL DONATORILOR

IV.1. Uniunea Europeană

Cadrul strategic de cooperare

Programarea anuală a asistenței externe din partea UE face parte din Cadrul Unic de Asistență pentru RM 2014-2017 (SSF– Single Support Framework), care reprezintă unul dintre instrumentele UE pentru susținerea implementării Agendei de Asociere.

Bugetul estimativ al SSF 2014-2017 constituie 335 mil. – 410 mil. euro și este distribuit per priorități.

Tabelul nr.3

Bugetul estimativ al SSF 2014-2017

Domeniile prioritare	Valoarea estimativă a contribuției, %
Reforma administrației publice	30%
Agricultură și dezvoltare rurală	30%
Reforma poliției și managementul poliției de frontieră	20%
Suport complementar:	20%
- dezvoltarea capacităților și consolidare instituțională	15%
- societatea civilă	≤5%

În 2016, Delegația UE a fost în proces de elaborare a Cadrului Strategic Multianual de Programare RM-UE 2017-2020.

Conform procedurilor UE, pentru a putea beneficia de asistența respectivă, anual se negociază cu Guvernul RM și, ulterior, se aprobă de către Comisia Europeană *Programele anuale de cooperare (PNA)*.

Astfel, din cadrul SSF 2014–2017 au fost aprobate următoarele programe:

PNA 2014 – bugetul total 131 mil. euro.

PNA 2015 – bugetul total 90 mil. euro.

PNA 2016 – bugetul total 90 mil. euro.

Proiecte în derulare

Uniunea Europeană rămâne a fi lider absolut la capitolul asistenței financiare nerambursabile RM, de la începutul cooperării cu RM oferind peste 900 mil. euro sub formă de grant.

În 2016, cu asistența UE au fost în proces de derulare 145 de proiecte cu bugetul total de peste 654 mil. euro.

UE este implicată activ în sprijinirea dezvoltării mediului socioeconomic în RM, în special în zonele rurale și zonele mai puțin dezvoltate economic, și contribuie la dezvoltarea politicilor

financiare, comerciale și de gestiune administrativă, dezvoltarea societății civile, agriculturii, IMM-ilor, cu un aport semnificativ la domeniul educației și formării profesionale.

Programe de suport bugetar

O pondere considerabilă în planurile anuale de acțiuni cu UE le revine Programelor de suport bugetar sectorial. Conform Hotărârii Guvernului nr. 561 din 19 august 2015, „suportul bugetar sectorial este asistență financiară a bugetului prin transferul de mijloace financiare de la o țară/organizație internațională donatoare pentru implementarea programului sau strategiei de dezvoltare a sectorului”.

Din anul 2007 pînă în prezent au fost aprobate 12 Programe de suport bugetar în sumă totală de 501,85 mil. euro.

În continuare este prezentată informația referitoare la Programele de suport bugetar UE în RM, la situația din 31 decembrie 2016 (anexa nr.6).

Este de menționat că, în urma semnării Acordului cu Fondul Monetar Internațional (FMI) în noiembrie 2016 și asigurării stabilității macroeconomice în RM de către Guvernul RM, în decembrie 2016 Comisia Europeană a deblocat debursările pentru suportul bugetar, iar valoarea totală a tranșelor a constituit 45,3 mil. euro.

Twinning și TAIEX

Twinning este un instrument de cooperare între o instituție publică într-o țară beneficiară și instituția omoloagă dintr-un stat membru UE într-un anumit domeniu. Acesta are ca scop îmbunătățirea/modernizarea instituției din țara beneficiară, precum și elaborarea de acte normative noi în conformitate cu acquis-ul UE.

În anul 2016 s-au desfășurat următoarele proiecte Twinning:

- 1) Consolidarea și întărirea auditului public extern în RM (*finalizat*);
- 2) Consolidarea sectorului standardizării și metrologiei în conformitate cu cele mai bune practici din statele membre ale UE;
- 3) Consolidarea capacității Băncii Naționale a Moldovei (BNM) în domeniul reglementării și supravegherii bancare;
- 4) Dezvoltarea și consolidarea capacităților operaționale și instituționale ale Comisiei Naționale ale Pieței Financiare în domeniul reglementării și supravegherii;
- 5) Susținerea modernizării serviciului public în RM în conformitate cu cele mai bune practici ale UE.

La rîndul său, TAIEX, un instrument de asistență tehnică și schimb de informații, gestionat de Direcția Generală Extindere a Comisiei Europene, acordă suport țărilor partenere în vederea transpunerii, aplicării și punerii în vigoare a legislației UE.

Referitor la utilizarea instrumentului TAIEX al UE în RM, menționăm că în 2016 au fost efectuate 14 vizite de studii, au fost organizate 25 de ateliere de lucru și 22 de misiuni ale experților.

Programele de cooperare transfrontalieră

RM este implicată activ în proiectele de cooperare transfrontalieră, sprijinite de Uniunea Europeană, menite să contribuie la dezvoltarea și coeziunea statelor participante:

1. Programele în implementare

Începând cu anul 2007, Uniunea Europeană a lansat un șir de programe de cooperare transfrontalieră în cadrul noului Instrument European de Parteneriat și Vecinătate (ENPI) 2007–2013.

În 2016 RM a fost eligibilă pentru participarea în următoarele programe:

- **Programul Operațional Comun România–Ucraina–RM 2007–2013** (126,7 mil. euro, 3 state participante), extins până la data de 31 decembrie 2019;
- **Programul Operațional Comun pentru Bazinul Mării Negre 2007–2013** (35 mil. euro, 8 state participante);
- **Programul de Cooperare Transnațională pentru Europa de Sud-Est 2007–2013** (2 mil. euro pentru beneficiarii din RM).

În cadrul acestor programe, instituțiile din RM au participat în cadrul a 180 de proiecte și au reușit să absoarbă în jur de 40 mil. euro.

2. Noile programe în fază de pregătire (programare)

- **Programul de cooperare transfrontalieră România–Moldova 2014–2020** (81 mil. euro pentru beneficiarii de pe întregul teritoriu al RM și județele: Botoșani, Iași, Vaslui, Galați; cofinanțare minimă care trebuie asigurată: 10%);
- **Programul de cooperare transfrontalieră în cadrul Bazinului Mării Negre 2014–2020** (49 mil. euro din fondurile ENI +IPA, 8 state participante, cofinanțare minimă 10%);
- **Programul Transnațional Dunărean 2014–2020** (5 mil. euro pentru beneficiarii din RM, 15 țări participante, cofinanțare minimă 15%).

Este de menționat că, în conformitate cu prevederile documentelor de program, autoritatea națională de coordonare a programelor este Cancelaria de Stat.

În anul 2016 a fost elaborat proiectul *Hotărîrii Guvernului „Privind aprobarea Regulamentului cu privire la implementarea Programelor de Cooperare Transfrontalieră și Transnațională pentru perioada 2014–2020”*, care urmează a fi aprobat în anul 2017.

Programele tematice eligibile pentru RM

COSME. La data de 30 iunie 2016 Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) a aplicat la proiectul Business-INN-Moldova, în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie din Moldova, Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic și Rețeaua pentru Transfer Tehnologic din Moldova, în cadrul apelului deschis prin Programul COSME: COS-EEN-SGA2-2016-2-01 Enterprise Europe Network 2017–2018.

Proiectul a fost acceptat, asigurând astfel continuarea proiectului Enterprise Europe Network în Moldova pentru perioada 2017–2018.

Scopul proiectului este de a construi o rețea de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor orientată către IMM-urile din RM, care completează și extind serviciile naționale existente pentru acest sector.

Obiectivul general este de a oferi o gamă largă de servicii integrate prin: îmbunătățirea capacităților inovatoare ale întreprinderilor din RM, creșterea competitivității internaționale a IMM-urilor în conformitate cu calitatea și standardele de pe piața internă și creșterea cooperării între IMM-urile din RM, statele membre ale UE și întreprinderile din statele terțe.

De asemenea, pe parcursul anului 2016, ODIMM a elaborat și diseminat un infografic dedicat Programului COSME, care conține informații succinte despre program, eligibilitate și metoda de aplicare la apelurile de proiecte.

HORIZON 2020. La data de 27 octombrie 2016 ODIMM a aplicat la un proiect pentru Programul HORIZON 2020, intitulat „Collaborative Bio-economy Business Models”, în cadrul unui parteneriat cu 12 organizații internaționale din domeniul cercetării.

Obiectivul proiectului este de a crea și dezvolta noi soluții de afaceri flexibile pentru produse și servicii inovative din sectorul bio, care va permite un răspuns mai rapid și adaptarea la cererea de pe piață, reducând, în același timp, impactul asupra mediului.

Rezultatele așteptate ale proiectului presupun dezvoltarea a minimum patru modele de afaceri, optimizarea utilizării capacităților de producție existente și sporirea stimulentei pentru a investi în dezvoltarea noilor capacități în sectorul bioeconomiei.

Totodată, ODIMM este în proces de elaborare a unui proiect pentru Programul HORIZON 2020 cu titlul „Business Models for Rural Economies”. Coordonatorul proiectului este Universitatea din Jena, Germania, iar consorțiul include organizații din 8 țări, dintre care 60% provin din mediul academic, iar 40% din mediul nonacademic.

Proiectul vizează modernizarea economiilor rurale prin consolidarea competitivității antreprenoriale. Obiectivul este de a identifica mecanismele regionale și factorii de mediu necesari pentru a îmbunătăți beneficiile sociale și serviciile din ecosistem, prin optimizarea modelelor de afaceri.

Totodată, în 2016 în RM au mai derulat și alte programe tematice ale UE, precum „Health for Growth” și „Europa Creativă”.

Susținerea Îmbunătățirii Sistemului de Guvernare și Management (SIGMA)

SIGMA este o inițiativă comună a OCDE și a Uniunii Europene, finanțată în principal de către UE. În cadrul Instrumentului European de Vecinătate, SIGMA acordă asistență RM începând cu anul 2009.

În aprilie 2015, Delegația UE în Chișinău a solicitat SIGMA să efectueze o revizuire și evaluare a administrației din RM în baza metodologiei „măsurării de referință” a SIGMA, elaborată pentru țările Instrumentului de Asistență pentru Preaderare (IPA), în cadrul „Principiilor administrației publice”.

Principiile și metodologia au fost elaborate de SIGMA în perioada 2013–2014 și au fost testate cu succes în țările IPA în 2015.

În mai 2016 experții SIGMA au prezentat Guvernului RM Raportul final de evaluare a administrației publice din RM, care a servit drept bază pentru elaborarea Strategiei privind reforma administrației publice pentru anii 2016–2020 (Hotărârea Guvernului nr. 911 din 25 iulie 2016), precum și a Planului de acțiuni de implementare a acesteia pentru anii 2016–2018.

Obiectivul principal al raportului SIGMA este de a consolida capacitățile sectorului public din RM, contribuind astfel la promovarea guvernării eficiente și la dezvoltarea social-economică a țării.

IV.2. Banca Mondială

Din momentul aderării RM la Grupul Băncii Mondiale în 1992, peste un miliard de euro a fost alocat pentru aproximativ 60 de proiecte din țară.

Strategia de Parteneriat cu Țara pentru anii 2014–2017 a Băncii Mondiale (BM), cu un buget de circa 485 mil. euro, prevede susținerea RM în creșterea economică și reducerea sărăciei.

Strategia se axează pe trei piloni:

- creșterea competitivității;
- consolidarea capitalului uman și minimizarea riscurilor sociale;
- promovarea unei Moldove ecologice, curate și rezistente.

În 2016 portofoliul Băncii Mondiale a inclus 10 proiecte active cu suma angajamentelor totale de 310 mil. euro, finanțate de agențiile BM:

- 1) reforma educației – 34 mil. euro (AID – Agenția de Dezvoltare Internațională);
- 2) îmbunătățirea eficienței sectorului de alimentare centralizată cu energie termică – 35,5 mil. euro (BIRD – Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare);
- 3) agricultura competitivă în Moldova – 34 mil. euro (AID);
- 4) modernizarea sistemului sănătății – 26,4 mil. euro (AID);

- 5) consolidarea eficienței rețelei de protecție socială – 31,5 mil. euro (AID);
- 6) managementul dezastrelor și riscurilor climatice – 10 mil. euro(AID);
- 7) ameliorarea competitivității II – 38 mil. euro (AID + BIRD);
- 8) transformarea electronică a guvernării – 17 mil. euro (AID);
- 9) îmbunătățirea drumurilor locale – 68 mil. euro (AID);
- 10) modernizarea administrării fiscale – 17 mil. euro (AID + BIRD).

Acordul de finanțare dintre RM și Asociația Internațională pentru Dezvoltare (AID) și Acordul de împrumut dintre RM și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), în vederea realizării Programului operațiunii pentru politicile de dezvoltare în domeniul competitivității (DPO-2), au fost ratificate de Parlament la data de 22 decembrie 2016.

DPO-2 presupune acordarea unui suport bugetar ce va fi utilizat pentru implementarea reformelor structurale privind facilitarea și transparentizarea activității mediului de afaceri, asigurarea stabilității sectorului financiar, eficientizarea managementului investițiilor publice, inclusiv asigurarea acordării subvențiilor în agricultură într-un mod eficient și echitabil.

Acordurile prevăd oferirea RM a unui suport bugetar de circa 48 mil. euro, sub forma unui credit de 13 mil. drepturi speciale de tragere (circa 14,5 mil. euro) din partea AID și a unui împrumut de 23 mil. euro din partea BIRD.

IV.3. România

RM este statul prioritar al asistenței oficiale pentru dezvoltare a României, în conformitate cu Strategia Națională privind Politica Națională de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare și Planul de acțiune pentru aplicarea acesteia.

Cooperarea în domeniul asistenței oficiale pentru dezvoltare dintre Guvernul RM și cel al României a fost inițiată în anul 2007 și s-a intensificat considerabil în perioada 2010–2016.

În 2016 programele de cooperare cu România au fost următoarele:

I. Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind implementarea programului de asistență tehnică și financiară în baza unui ajutor nerambursabil în valoare de 100 mil. euro acordat de România Republicii Moldova, semnat la 27 aprilie 2010.

Sectoarele prioritare de cooperare, conform acordului vizat, sînt: dezvoltarea infrastructurii de transport; educație; asistență umanitară acordată în cazul unor situații de urgență; sectorul energetic; protecția mediului și schimbările climaterice; reabilitarea, extinderea, modernizarea și/sau renovarea de construcții etc.

Autoritățile naționale de coordonare ale Acordului sînt Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice din România și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor din RM.

Pe parcursul perioadei 2011–2016, conform acordului vizat, au fost valorificați 22,44 mil. euro, fiind finanțate următoarele proiecte:

- ✓ ajutor de urgență în caz de calamități naturale – 4,76 mil. euro;
- ✓ programul pentru instituțiile preșcolare din Moldova – 17,68 mil. euro.

Beneficiari ai Grantului oferit de Guvernul României au fost 774 de instituții preșcolare.

Ca urmare a realizării Grantului oferit de Guvernul României:

- peste 72 000 de copii au beneficiat de condiții mai bune în grădinițele lor;
- s-au îmbunătățit condițiile în care lucrează peste 12 000 de angajați ai instituțiilor preșcolare;
- s-au deschis peste 200 de grupe noi, respectiv a sporit capacitatea de înrolare în grădinițe;
- au fost create noi locuri de muncă pentru circa 600 de persoane (educatoare, dădace etc.).

Alte 18,90 mil. euro din cele 100 mil. euro urmează a fi valorificate, după cum urmează:

- ✓ proiectele din domeniul protecției mediului și schimbărilor climatice – 15 mil. euro;
- ✓ programul de renovare a grădinițelor – 3 mil. euro;
- ✓ elaborarea proiectului tehnic pentru „Gazoductul Ungheni-Chișinău” – 0,55 mil. euro;
- ✓ Proiectul „Centrul de automatizare și dirijare pe teritoriul RM aferent gazoductului Iași-Ungheni” – 0,35 mil. euro.

II. Acordul privind asistența financiară rambursabilă între Republica Moldova și România în valoare de 150 milioane de euro

La 7 octombrie 2015 la Chișinău, a fost semnat Acordul privind asistența financiară rambursabilă între Republica Moldova și România în valoare de 150 milioane de euro, pe termen de cinci ani și tragerea împrumutului în trei tranșe.

În 2016 din împrumutul de 150 mil. euro a fost acordată prima tranșă în sumă de 60 de mil. euro – debursată RM în august 2016.

III. Donația a 100 de microbuze destinate transportului școlar pentru toate regiunile țării

În anul 2016, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice a României a exprimat disponibilitatea oferirii a alte 100 de microbuze destinate transportului școlar pentru toate regiunile țării, suplimentar celor 100 de microbuze oferite în anul 2014. Donația urmează a fi făcută de către Guvernul României în primăvara anului 2017.

IV. Asistența Oficială pentru Dezvoltare a României

Din bugetul Asistenței Oficiale pentru Dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe a României, în 2016 au fost în derulare următoarele proiecte:

✓ dosarele conflictului Transnistrean – blocaje și soluții pentru dezvoltarea societății pe cele două maluri ale Nistrului (perioada 2016 – mai 2017, bugetul 0.47 mil. euro);

✓ program de pregătire a funcționarilor din RM (derulat anual).

Adițional, România este implicată activ, alături de RM, în proiecte de cooperare transfrontalieră, sprijinite de Uniunea Europeană, menite să contribuie la dezvoltarea și coeziunea statelor participante.

IV.4. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare

De la începutul activității sale în RM, din 2005, BERD a finanțat 110 proiecte, fiind investite în economia moldovenească peste un miliard de euro.

Strategia BERD pentru RM (2014–2017) are drept scop suportul procesului de tranziție la economia de piață, avînd la bază următoarele priorități strategice:

- crearea condițiilor necesare pentru dezvoltarea sectorului privat;
- crearea standardelor europene și integrarea regională;
- consolidarea sustenabilității întreprinderilor municipale.

Pe parcursul strategiei actuale BERD pentru Moldova (2014–2017) debursările din partea băncii au fost de aproximativ 100 mil. euro anual.

Din anul 2007, BERD a început colaborarea sa în RM cu Banca Europeană de Investiții (BEI) prin co-finanțarea proiectelor investiționale în proporție de 50% fiecare, care, de obicei, sînt însoțite de granturile acordate de către UE, prin intermediul Facilității de Investiții pentru Vecinătate (NIF).

În prezent, în RM derulează următoarele proiecte ale BERD pe domenii:

a) Apă și canalizare:

1. Proiectul de alimentare cu apă în regiunea de Nord a RM.

Bugetul total este de 30 mil. euro, dintre care împrumutul BERD constituie 10 mil. euro, împrumutul BEI – 10 mil. euro, grant NIF – 10 mil. euro.

Perioada de implementare: 2014–2018.

Scopul proiectului este menținerea și extinderea prin ramificații a apeductului pentru aprovizionarea cu apă a localităților din raioanele Soroca, Florești, Drochia, Rîșcani, Sîngerei, Telenești și municipiul Bălți.

2. Proiectul de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare în municipiul Chișinău

Bugetul total este de 61,8 mil. euro, dintre care împrumutul BERD constituie 24 mil. euro, împrumutul BEI – 24 mil. euro, grant NIF – 13,8 mil. euro.

Perioada de implementare: 2014–2018.

Scopul proiectului este reabilitarea infrastructurii sistemului de alimentare cu apă și canalizare din mun. Chișinău: reabilitarea rețelelor de apeduct și canalizare inter-cartiere; reconstrucția Stației de epurare din mun. Chișinău (etapa a II-a) și procurarea de echipament.

b) Infrastructura drumurilor și transport:

3. Proiectul de reabilitare a drumurilor, faza a III-a

Bugetul total este de 181,2 mil. euro, dintre care împrumutul BERD constituie 75 mil. euro, împrumutul BEI – 75 mil. euro, grant NIF – 16,2 mil. euro. De asemenea, NIF a acceptat alocarea mijloacelor adiționale în valoare de 15 mil. euro pentru proiecte noi de reabilitare a drumurilor, iar MTID este în proces de identificare a proiectelor și de pregătire a procedurii licitațiilor pentru aceste proiecte.

Perioada de implementare: 2010–2015, extins în 2016-2017.

Scopul proiectului este reabilitarea următoarelor sectoare de drum: a) M2 Chișinău – Soroca – frontiera cu Ucraina; b) R14 Bălți – Sărăteni – M2; c) R1 Chișinău – Ungheni – Sculeni – frontiera cu România; d) M3 Chișinău – Comrat – Giurgiulești – frontiera cu România.

4. Proiectul de reabilitare a drumurilor, faza a IV-a

Bugetul total este de 315,5 mil. euro, dintre care împrumut BEI – 150 mil. euro, împrumut BERD – 150 mil. euro, NIF – 15,5 mil. euro.

Perioada de implementare: 2014–2017

Scopul proiectului este reabilitarea a circa 213 km de drum național.

5. Proiectul Chișinău – Proiect sectorial de drumuri urbane

Bugetul total este de 23,4 mil. euro, dintre care contribuția BERD – 11,7 mil. euro, BEI – 10,3 mil. euro, NIF – 1,4 mil. euro.

Perioada de implementare: 2012–2016, extins în 2017.

Scopul proiectului este reabilitarea străzilor și trotuarelor, crearea locurilor de parcare și modernizarea iluminatului public stradal a 6 străzi din municipiul Chișinău:

- străzile Ștefan cel Mare și Sfânt, Vasile Alecsandri, Constantin Negruzzi (Pachetul 1);
- străzile Alexandru cel Bun, Tighina, 31 August 1989 (Pachetul 2).

6. Proiectul de lucrări de construcție și reabilitare a infrastructurii feroviare, precum și achiziție a materialului rulant

Bugetul total este de 120,4 mil. euro, dintre care împrumutul BERD – 47,75 mil. euro, împrumutul BEI – 50 mil. euro, grant NIF – 5 mil. euro, granturi și alte surse – 0,02 mil. euro.

Perioada de implementare: 2014–2018.

Scopul proiectului este procurarea a 10 locomotive-diesel, modernizarea a 5 automotoare-diesel, precum și elaborarea și implementarea planului de restructurare a ÎS „Calea Ferată din Moldova”.

c) Energetică:

7. Proiectul de reabilitare a rețelelor de transport electric

Bugetul total este de 40 mil. euro, dintre care împrumutul BERD – 15 mil. euro, împrumutul BEI – 17 mil. euro, grant NIF – 8 mil. euro.

Perioada de implementare: 2012–2019.

Scopul proiectului este acordarea suportului ÎS „Moldelectrica” pentru reabilitarea rețelei interne de transportare a energiei.

8. Construcția gazoductului Ungheni–Chișinău

Bugetul total este de 113 mil. euro, dintre care câte 41 mil. euro vor fi contractate de la BERD/BEI, 10 mil. euro – din suportul bugetar al UE pentru sectorul energetic, iar 1 mil. euro – din bugetul de stat. Pentru atragerea restului sumei (20 mil. euro) Ministerul Economiei continuă negocierile cu partenerii de dezvoltare.

Scopul proiectului este extinderea gazoductului existent Iași–Ungheni pînă la municipiul Chișinău, cel mai mare consumator de gaze naturale din RM.

La 19 decembrie 2016 a fost semnat Contractul de finanțare dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării proiectului „Construcția conductei de transport gaze pe direcția Ungheni–Chișinău”, care urmează a fi ratificat de către Parlament.

9. Eficiența energetică și izolarea termică a clădirilor publice și blocurilor de locuință din Chișinău.

Bugetul total este de 25 mil. euro, dintre care împrumutul BERD – 10 mil. euro, împrumutul BEI – 10 mil. euro, grant investițional – 5 mil. euro.

Scopul proiectului presupune izolarea termică a blocurilor, restaurarea acoperișului și fațadei, reparația subsolului, schimbarea geamurilor și instalarea punctelor termice individuale.

Beneficiarul proiectului – Primăria municipiului Chișinău. La 6 decembrie 2016 a avut loc semnarea Acordului de împrumut dintre Primăria municipiul Chișinău și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării proiectului „Eficiența energetică și izolare termică a clădirilor publice și blocurilor de locuință din Chișinău”.

10. Sistemul termoenergetic al municipiului Bălți (S.A. „CET-Nord”)

Bugetul total este de 10 mil. euro, dintre care contribuția BERD – 7 mil. euro și 3 mil. euro – grant din fondurile Parteneriatului pentru Mediu și Eficiență Energetică în Europa de Est (E5P).

Perioada de implementare: 2014–2019.

Scopul proiectului este de a asista S.A. „CET-Nord” în implementarea unui Program de Investiții Prioritare, cu scopul de a îmbunătăți eficiența energetică și furnizarea serviciilor de alimentare cu energie termică în municipiul Bălți, precum și a reduce costurile operaționale.

11. Linia de finanțare pentru eficiență energetică în Moldova – MoSEFF- 2

Bugetul total este: Moseff I: BERD – 20 mil. euro, CREDIT + 5-20 % grant BERD; Moseff II: BERD – 22 mil. euro, CREDIT + UE 4,7 mil. euro grant. Mărimea creditului MoSEFF este între 10 mii și 2 milioane de euro. Grant de la 5% pînă la 20% din valoarea totală pentru dezvoltarea proiectului.

Perioada de implementare: faza I: 2009–2011; faza a II-a: 2012–2019.

Scopul proiectului este acordarea liniilor de credit băncilor moldovenești notorii cu scopul de a oferi împrumuturi pentru a realiza proiecte de eficiență energetică în întreprinderi private din Moldova, în vederea creșterii eficienței energetice prin implementarea tehnologiilor energo-eficiente.

12. Programul de facilitare a finanțării eficienței energetice în sectorul rezidențial din Moldova –MoREEFF

Bugetul total este: BERD – 35 mil. euro credit; UE – 5,2 mil. euro grant.

Perioada de implementare: octombrie 2012 – iunie 2018.

Scopul proiectului este acordarea liniilor de credit băncilor moldovenești notorii cu scopul de a oferi împrumuturi pentru a realiza proiecte de eficiență energetică în sectorul rezidențial din Moldova.

d) Domeniul economic:

13. Asistență tehnică în funcționarea Secretariatului Consiliului Economic al Prim-ministrului (2013–2015, extins în 2016–2017).

14. Echipa de susținere a micului business Moldova (perioada de implementare: 2005-2024). Scopul proiectului este cofinanțarea procurărilor de servicii de consultanță de către Întreprinderile mici și mijlocii).

15. Programul de sprijin BERD-UE pentru Zona de Liber Schimb cu Moldova, Georgia și Ucraina (DCFTA Facility). BERD va oferi în total 380 de mil. euro în împrumuturi și garanții comerciale băncilor partenere locale și altor instituții financiare pentru creditarea afacerilor, în timp ce UE va pune la dispoziție 19 mil. euro pentru asistență tehnică, stimulente de investiții și de partajare a riscurilor.

IV.5. Agențiile Organizației Națiunilor Unite

De la începutul prezenței și activității ONU în Moldova (din 1992), ONU este susținătorul principal al discuțiilor privind drepturile omului și egalitatea genurilor, precum și partenerul RM în progresele sale pe calea integrării europene.

Cadrul instituțional privind parteneriatul cu ONU

I. Controlul la nivel național, coordonarea și supravegherea implementării Cadrului de Asistență ONU pentru Dezvoltare sînt asigurate de cître Comitetul de Coordonare a Cadrului de Parteneriat, aprobat prin Dispoziția Guvernului nr.87-d din 12 iulie 2016, care este coprezidat de Prim-ministrul RM, domnul Pavel Filip, și de cître coordonatorul rezident al ONU. Primă ședință a Comitetului de Coordonare a Cadrului de Parteneriat ONU – RM, prezidată de domnul Pavel Filip, Prim-ministru, a avut loc la 28 iulie 2016.

II. Consiliul Național de Coordonare pentru Dezvoltare Durabilă, al cărui scop este coordonarea și monitorizarea procesului de adaptare și integrare la nivel național a Obiectivelor Agendei pentru Dezvoltare Durabilă 2030, adoptată la Summit-ul ONU din 25 septembrie 2015, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 912 din 25 iulie 2016.

III. Comitetul de Supraveghere „Spre unitate în acțiune” Multi Donor Trust Fund – RM este coprezidat de cître Secretarul General al Guvernului și Coordonatorul Rezident al ONU. Ședința acestui Comitet de Supraveghere a avut loc la 27 octombrie 2016.

IV. Reuniunile lunare ale partenerilor de dezvoltare sunt desfășurate din 2007. În cadrul oficiului Băncii Mondiale, se organizează Reuniunile lunare ale partenerilor de dezvoltare, unde se discută proiectele, inițiativele, problemele, perspectivele etc. acestora. Conform practicilor anterior stabilite, copreședinții acestor ședințe lunare sunt: Secretarul General al Guvernului și Reprezentantul Rezident al PNUD în Moldova. La reuniunile respective participă reprezentanții tuturor partenerilor de dezvoltare din RM.

Cadrul de Asistență ONU pentru Dezvoltare în RM

În prezent, este în vigoare Cadrul de Parteneriat ONU – RM „Spre unitate în acțiune” pentru 2013–2017 (UNPF), semnat la 20 decembrie 2012, care exprimă determinarea colectivă a echipei de țară a Organizației Națiunilor Unite de a susține RM în abordarea provocărilor majore de dezvoltare în timpul realizării aspirației de a fi o țară europeană prosperă și modernă.

Pilonii de bază ai UNPF 2013–2017 sunt: (i) guvernare democratică, justiție, egalitate și drepturile omului; (ii) dezvoltarea capitalului uman și incluziunea socială; (iii) mediul, schimbările climatice și gestionarea riscurilor dezastrelor.

Valoarea estimativă a programelor ONU planificate și implementate în perioada 2013–2017 atinge 153 mil. euro.

Cadrul de Parteneriat ONU – RM „Spre unitate în acțiune” pentru 2013–2017 va fi înlocuit cu Cadrul de Asistență ONU pentru Dezvoltare în RM pentru perioada 2018–2022 (UNDAF).

La 20 septembrie 2016 PNUD Moldova a organizat „Reuniunea de Prioritizare Strategică a Cadrului de Asistență ONU pentru Dezvoltare în RM pentru perioada 2018-2022”, care a fost

un eveniment-cheie pentru dezvoltarea noului UNDAF și a reunit echipa de țară a ONU, partenerii guvernamentali și reprezentanții societății civile.

Echipa de țară ONU și partenerii săi vor dezvolta noul document UNDAF și matricea rezultatelor, care va fi utilizată ca un instrument de management pentru a monitoriza, a raporta și a evalua progresele înregistrate pentru atingerea rezultatelor convenite.

Proiecte în derulare

În 2016, cu suportul PNUD, Moldova a derulat următoarele proiecte de asistență tehnică, grupate pe piloane:

Creștere incluzivă:

- 1) dezvoltarea afacerilor inovatoare pentru o creștere economică durabilă la nivel local (2014–2017, bugetul – 1,4 mil. euro);
- 2) migrația și dezvoltarea locală (2015–2017, bugetul – 1,6 mil. euro);
- 3) rețeaua Centrelor de Dezvoltare a Carierei în RM (2015–2018, bugetul – 1,3 mil. euro);
- 4) susținerea Agriculturii și Dezvoltării Rurale în UTA Găgăuzia și Taraclia (2016–2018, bugetul – 6,5 mil. euro);
- 5) susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii (IV) (2015–2018, bugetul – 10 mil. euro).

Guvernare efectivă:

- 1) consolidarea funcțiilor de prevenire și analiză a Centrului Național de Anticorupție (2015–2017, bugetul – 1,4 mil. euro);
- 2) consolidarea capacităților tehnice ale instituțiilor naționale pentru protecția și promovarea drepturilor omului (2015–2018, bugetul – 1,9 mil. euro);
- 3) consolidarea Guvernantei Parlamentare în RM (2016–2019, bugetul – 3,6 mil. euro);
- 4) construcția punctului de trecere a frontierei de stat operat în comun – Palanca (2015–2018, bugetul – 5 mil. euro);
- 5) Laboratorul de Inovații Sociale din Moldova (MiLab) (2014–2017, bugetul – 0,2 mil. euro).

Schimbarea climei, mediului și energiei:

- 1) energie și biomasă (faza a II-a) (2015–2017, bugetul – 9,4 mil. euro);
- 2) ESCO Moldova (2014–2018, bugetul – 1,3 mil. euro);
- 3) integrarea aspectelor de conservare a biodiversității în politicile de planificare teritorială a RM și practicile de utilizare a terenurilor (2015–2019, bugetul – 0,8 mil. euro);
- 4) programul de granturi mici (SGP) al Fondului Global de Mediu (GEF) (2015–2018, bugetul – 1,3 mil. euro).

IV.6. Fondul Monetar Internațional

Moldova a devenit membru al FMI la 12 august 1992.

Începând cu anul 1993, Moldova a beneficiat de următoarele acorduri cu FMI pentru susținerea programelor de ajustare economică ale autorităților:

- ✓ Mecanismul de finanțare compensatorie și excepțională (CCFF);
- ✓ Mecanismul finanțării reformelor structurale (STF);
- ✓ acordurile Stand-by (SBA);
- ✓ Mecanismele de finanțare lărgită (EFF);
- ✓ Mecanismele de reducere a sărăciei și creștere economică (PRGF) – din 2009 numite Mecanisme de creditare lărgită (ECF).

La 7 noiembrie 2016, Consiliul de Directori Executivi al Fondului Monetar Internațional (FMI) a aprobat un acord pe trei ani cu RM, finanțat prin două instrumente de creditare – Mecanismul de finanțare extinsă (EFF) și Mecanismul extins de creditare (ECF), care au ca scop susținerea programului de reforme economice și financiare ale statului.

Astfel, RM a obținut acces la o sumă totală de 129,4 milioane de drepturi speciale de tragere (circa 152 mil. euro sau 75 la sută din cota RM la FMI).

Suma echivalentă cu 26 milioane de drepturi speciale de tragere (circa 31 mil. euro) a fost pusă la dispoziția autorităților RM imediat după aprobarea acestui acord.

Suma rămasă va fi debursată pe parcursul implementării programului, în cinci tranșe, la fiecare din evaluările semianuale ale programului.

Obiectivul programului este de a fortifica stabilizarea economică recentă și de a progresa în realizarea unei agende ample de reforme structurale, în special în sectorul financiar.

În contextul programului susținut de FMI, Moldova va beneficia de asistență financiară și tehnică, în timp ce va implementa reforme profunde în sectorul financiar și le va oferi autorităților spațiul necesar pentru a promova o politică bugetar-fiscală mai echilibrată, precum și va contribui la suplinirea rezervelor internaționale.

Totodată, în ultimii ani, FMI a acordat RM asistență tehnică într-un șir de sectoare, inclusiv în cel al managementului fiscal, cheltuielilor, impozitelor și taxelor vamale, sistemului contabilității monetare, supravegherii bancare, politicii monetare/organizării băncii centrale, precum și în diverse domenii ale statisticii.

Institutul FMI a oferit instruire funcționarilor din Moldova în astfel de domenii, cum ar fi: politici financiare și elaborarea programelor financiare, politici externe, operațiuni monetare și valutare, balanța de plăți și statistica financiară publică.

De asemenea, funcționarii din Moldova au participat la cursurile și seminarele oferite de Joint Vienna Institute, în următoarele domenii: contabilitatea băncii centrale, analize și politici

macroeconomice, cheltuieli publice, administrarea și reforma politicilor fiscale, supravegherea bancară și diverse domenii ale statisticii.

IV.7. Statele Unite ale Americii

Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii cu privire la cooperarea tehnică a fost semnat la 21 martie 1994.

Partenerii din SUA, prin intermediul cărora sînt finanțate proiectele de dezvoltare, sînt: USAID, Fondul de Dezvoltare Durabilă (succesorul programului „Compact”), Departamentul de Stat al SUA și Departamentul Apărării al SUA.

În prezent, USAID este cel mai mare partener de dezvoltare din SUA în RM.

În RM USAID Moldova activează în baza Strategiei de Cooperare pentru Dezvoltarea Țării pentru anii 2013-2017, care prevede două obiective de dezvoltare:

- obiectivul de dezvoltare 1: o guvernare democratică mai eficientă și mai responsabilă;
- obiectivul de dezvoltare 2: majorarea investițiilor și comerțului în sectoarele-cheie.

În baza acestor obiective, în 2016, au fost aprobate două acorduri de asistență bilaterală privind obiectivele de dezvoltare:

✓ Hotărîrea Guvernului nr. 938 din 29 iulie 2016 „Cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului de asistență privind obiectivul de dezvoltare între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii pentru creșterea comerțului și a investițiilor în sectoarele-cheie”.

Valoarea asistenței este: 2016 – 8,5 mil. euro, 2017 – 19 mil. euro (preliminar), 2018 – 18.5 mil. euro (preliminar). Acordul nu implică angajamente financiare din partea RM și este valabil pînă la 31 mai 2021.

✓ Hotărîrea Guvernului nr. 1062 din 16 septembrie 2016 „Cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Acordului de asistență privind obiectivul de dezvoltare dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Statelor Unite ale Americii pentru o guvernare democratică mai eficientă și mai responsabilă”.

Valoarea asistenței este: 2016 – 14 mil. euro, 2017 – 11,5 mil. euro (preliminar), 2018 – 12 mil. euro (preliminar). Acordul nu implică angajamente financiare din partea RM și este valabil pînă la 30 iunie 2021.

În 2016, în RM au derulat următoarele proiecte de asistență tehnică ale USAID:

Pilonul Creștere economică:

1. Proiectul de Competitivitate în Moldova (perioada: 2015–2020; buget – 18,5 mil. euro);
2. Autoritatea de Credit (DCA) (perioada: 2011–2028; buget – 9 mil. euro);

3. Centrul de Excelență în domeniul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (CETIC) (perioada: 2015–2018; buget – 1,7 mil. euro);

4. Western NIS Enterprise Fund (perioada: 1994–2023; buget – 25,5 mil. euro).

Granturi ale Fondului Donatorilor Emergenți:

5. Dezvoltarea Agriculturii Organice orientate spre Export în Moldova (perioada: 2016–2018).

Pilonul Guvernare justă și democratică:

6. Parteneriatele din Moldova pentru o Societate Civila Sustenabilă (MPSCS) (perioada: 2013–2018; buget – 7,5 mil. euro);

7. Promovarea Statului de Drept în Moldova prin intermediul Supravegherii din partea Societății Civile (perioada: 2016–2020);

8. Procesele Politice Participative și Incluzive în Moldova (MIPPP) (perioada: 2016–2019);

9. Reabilitarea și Construcția Rețelei de Apă și Canalizare a Stației de Epurare a Apelor Uzate din orașul Telenești (perioada: 2014–2017; buget – 0,4 mil. euro);

10. Programul de Democrație, Transparență și Responsabilitate (perioada: 2016–2019);

11. Novateca – Programul Bibliotecilor Globale în Moldova (perioada: 2012–2019; buget – 11,5 mil. euro);

12. Familie puternică pentru fiecare copil (perioada: 2014–2017; buget – 3,5 mil. euro)

13. Promovarea unui mediu juridic favorabil II (LEEP II) (perioada: 2013–2018).

IV.8. Banca Europeană pentru Investiții

În urma avansării nivelului de cooperare a RM cu Uniunea Europeană, BEI (singura bancă deținută de cele 28 state membre ale UE) și-a extins mandatul asupra Moldovei, fiind semnat la 1 noiembrie 2006 Acordul cadru între Guvernul Republicii Moldova și Banca Europeană de Investiții privind activitatea Băncii Europene de Investiții în Republica Moldova.

În scopul asigurării unei mai bune valorificări a potențialului BEI, pe parcursul anilor 2013–2015 au fost purtate discuții privind deschiderea unui oficiu BEI în RM. În acest sens, a fost aprobată Legea nr. 240 din 13 octombrie 2016 cu privire la ratificarea Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova și Banca Europeană de Investiții privind înființarea și acordarea privilegiilor și imunităților Reprezentanței Băncii Europene de Investiții în Republica Moldova, semnat la Chișinău la 24 aprilie 2015.

Astfel, în 2016 a fost deschisă reprezentanța oficială a BEI în RM, condusă de domnul Antonio Castillo.

În general, în RM BEI finanțează proiectele care vizează infrastructura drumurilor și transport, energetica, apă și canalizare, complexul agroalimentar etc.

Împrumuturile BEI, de obicei, sunt cofinanțate de către BERD și sunt însoțite de granturile acordate de către UE, prin intermediul Facilității de Investiții pentru Vecinătate (NIF).

În prezent, în RM derulează mai multe proiecte ale BEI din domeniile: „Apă și canalizare”, „Infrastructura drumurilor și transport” și „Energetica” se repetă cu cele de la BERD (proiectele 1-9 din subpunctul IV.4).

Celelalte proiecte ale BEI derulate în 2016 sunt:

a) agricultură:

1. Programul de restructurare a sectorului vitivinicol (Filiera vinului)

Bugetul total este de 75 mil. euro ca împrumut al BEI.

Perioada de implementare: 2010–2016, extins în 2017.

Scopul proiectului este de a susține modernizarea și dezvoltarea sectorului vitivinicol din Moldova, în conformitate cu orizontul de planificare deja existent în sectorul vitivinicol pentru anii 2005–2020.

2. Proiectul „Livada Moldovei”

Bugetul total – 120 mil. euro ca împrumut al BEI.

Perioada de implementare: 2014–2020.

Scopul proiectului este facilitarea accesului beneficiarilor potențiali din sectorul horticola la resursele financiare oferite de BEI.

b) Mediu:

3. Elaborarea a 3 studii de fezabilitate „Pregătirea proiectelor de management al deșeurilor solide în trei regiuni din Moldova”

Bugetul total: grant al BEI de 1,2 mil. euro.

Perioada de implementare: 2016-2017.

Scopul proiectului este elaborarea a 3 studii de fezabilitate „Pregătirea proiectelor de management al deșeurilor solide în trei regiuni din Moldova”.

IV.9. Confederația Elvețiană

În prezent, baza legală referitor la cooperarea RM cu Guvernul Confederației Elvețiene este următoarea:

a) Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Confederației Elvețiene privind asistența umanitară și cooperarea tehnică, semnat la Chișinău la 20 septembrie 2001.

b) Strategia de cooperare a Elveției pentru Republica Moldova, 2014–2017, care prevede acordarea asistenței în valoare de cca 52,8 mil. euro, în următoarele domenii prioritare:

- ✓ sănătate (40% din bugetul total);
- ✓ apă și canalizare (36% din bugetul total);
- ✓ migrație și dezvoltare (18% din bugetul total).

Comparativ cu Strategia de cooperare 2010–2013, strategia actuală prevede practic dublarea asistenței, în creștere de la 26 la 52 milioane euro, și, totodată, includerea unei noi priorități, precum „Migrație și Dezvoltare”.

În 2016, cu suportul SDC au fost în proces de implementare următoarele proiecte:

- în sectorul sănătății:

1) regionalizarea serviciilor pediatrie de urgență și terapie intensivă în RM (REPEMOL, faza a III-a) (perioada: 2013–2017, bugetul – 8,2 mil. euro);

2) servicii de sănătate prietenoase tinerilor în Moldova, faza a II-a (perioada: 2014–2018, bugetul – 4,2 mil. euro);

3) suport pentru reforma serviciilor de sănătate mintală din Moldova, faza I (perioada: 2013–2018, bugetul – 5,2 mil. euro);

4) contribuții la Programul măsurilor de consolidare a încrederii în Transnistria – Promovarea încrederii în sistemul de sănătate, faza a II-a (perioada: 2016–2019, bugetul – 2 mil. euro);

5) suportul în consolidarea guvernării și dialogului de politici în sistemul de sănătate, faza a II-a (perioada: 2015–2019, bugetul – 2,3 mil. euro);

6) reducerea poverii bolilor necontagioase, faza I (perioada: 2015–2019, bugetul – 3,8 mil. euro).

- în sectorul apei și canalizării:

7) Programul Apă și Canalizare în zona rurală „ApaSan”, faza a III-a (perioada: 2015–2019, bugetul – 6 mil. euro);

8) contribuția la îmbunătățirea serviciilor de apeduct și canalizare prin planificarea regională integrată, faza I (perioada: 2014–2018, bugetul – 3,4 mil. euro);

9) consolidarea cadrului instituțional în sectorul de apă și canalizare în Moldova, faza I (perioada: 2014–2019, bugetul – 3,6 mil. euro).

- în sectorul social:

10) contribuția la recensământul populației în Moldova (perioada: 2014–2018, bugetul – 0,7 mil. euro);

11) Credit Global (Acțiuni Mici) SCO Chișinău, faza a IV-a (perioada: 2015–2017, bugetul – 0,65 mil. euro),

12) Moldova: Politici incluzive prin intermediul societății civile (perioada: 2015–2017, bugetul – 0,2 mil. euro).

- în sectorul migrației și dezvoltării:

13) Moldova, valorificarea potențialului migrației, faza I (perioada: 2014–2018, bugetul – 6 mil. euro).

A fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 493 din 27 aprilie 2016 „Cu privire la inițierea negocierilor și aprobarea semnării Memorandumului de înțelegere între Cancelaria de Stat și Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare cu privire la Programul „Valorificarea potențialului migrației în Moldova” (în continuare – *Memorandum*).

Cheltuielile necesare pentru implementarea Memorandumului vor fi suportate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare în sumă totală de cca 6 mil. euro, destinate pentru cele 3 proiecte:

1) „Consolidarea cadrului instituțional al RM în domeniul migrației și dezvoltării”, implementat de la 1 august 2015 de Organizația Internațională pentru Migrație;

2) „Migrație și dezvoltare locală integrată”, implementat de la 1 august 2015 de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD);

3) „Adaptarea și testarea modelului de servicii integrate NEXUS Moldova în calitate de întreprindere socială durabilă”, implementat de la 15 decembrie 2015 de Agenția Internațională pentru Informații din Țările Sursă (IASCI).

IV.10. Regatul Suediei

La etapa actuală, RM nu are un Acord-cadru cu Suedia. Astfel, Cancelaria de Stat a lansat în 2016 procedurile de inițiere a negocierilor la proiectul de Acord dintre Republica Moldova și Regatul Suediei cu privire la cooperarea pentru dezvoltare, precum și la proiectul de Acord dintre Republica Moldova și Regatul Suediei asupra termenelor și condițiilor generale privind cooperarea pentru dezvoltare.

Cooperarea dintre Suedia și RM este guvernată de „Strategia Suediei bazată pe rezultatele cooperării în domeniul reformelor cu Europa de Est, Balcanii de Vest și Turcia pentru anii 2014–2020”.

Strategia rezultatelor include următoarele domenii principale de rezultate pentru cooperarea cu RM:

- 1) integrare economică cu UE și dezvoltarea economiei de piață;
- 2) consolidarea democrației, drepturile omului și supremația legii;
- 3) edificarea unui mediu ambiant mai bun, reducerea impactului climateric al activităților umane și consolidarea rezistenței societății și economiei în fața fenomenelor climaterice extreme și a schimbărilor climaterice globale.

În 2016 în RM au derulat următoarele proiecte de asistență tehnică cu asistența Autorității Suedeze pentru Dezvoltare Internațională (SIDA):

Reforma administrației publice:

1) Îmbunătățirea calității democrației în Moldova prin intermediul suportului parlamentar și electoral (perioada: 2012–2017, bugetul – 3,6 mil. euro);

2) Consolidarea guvernării parlamentare în Moldova (perioada: 2016–2019, bugetul – 3,8 mil. euro);

3) Suport în exercitarea eficientă a puterii autonome a Găgăuziei, faza a II-a (perioada: 2016–2018, bugetul – 0,9 mil. euro);

4) Studiul de fezabilitate în domeniul politicilor pentru Moldova (perioada: 2016–2017, bugetul – 0,4 mil. euro).

Drepturile omului și egalitatea de gen:

5) Femei în politică (perioada: 2014–2017, bugetul – 2,9 mil. euro);

6) Suport pentru UN Women Moldova în implementarea Notei Strategice 2016–2020 (perioada: 2016–2020, bugetul – 2,1 mil. euro);

7) Consolidarea drepturilor umane în regiunea Transnistriei HIV/AIDS-TB (perioada: 2016–2018, bugetul – 1 mil. euro);

8) Consolidarea Institutului pentru Drepturile Omului (perioada: 2016–2019, bugetul – 0,5 mil. euro);

9) Consolidarea Resonance (echipamente și instalații electrice) (perioada: 2016–2019, bugetul – 0,5 mil. euro);

10) Consolidarea Centrului de Drept al Femeilor (perioada: 2016–2019, bugetul – 0,36 mil. euro);

11) Consolidarea Centrului Independent de Jurnalism (perioada: 2016–2019, bugetul – 0,5 mil. euro);

12) Suportul preparatoriu pentru Expert Group (perioada: 2016–2017, bugetul – 0,014 mil. euro);

13) Suportul preparatoriu pentru Eco Visio (perioada: 2016–2017, bugetul – 0,013 mil. euro);

14) Consolidarea Fundației Europei de Est (perioada: 2016–2020, bugetul – 2,9 mil. euro).

Conflict, pace și securitate:

15) Open Fun Football Schools (perioada: 2017–2020, bugetul – 0,5 mil. euro).

Energie și infrastructură durabilă:

16) Program de facilitare a finanțării BERD – Eficiență Energetică în Moldova (perioada: 2011–2017, bugetul – 2,6 mil. euro);

17) Credite acordate microîntreprinderilor și întreprinderilor mici din Moldova (perioada: 2014–2019, bugetul – 0,6 mil. euro);

18) Modernizarea serviciilor publice locale în RM (cofinanțat cu GIZ, perioada: 2016–2018, bugetul – 3,7 mil. euro).

Dezvoltarea pieței și dezvoltare rurală:

19) Reforma în domeniul climatului investițional (II) (perioada: 2015–2017, bugetul – 2,8 mil. euro);

20) Îmbunătățirea statisticii comerțului (perioada: 2011–2017, bugetul – 2,2 mil. euro);

21) Centrul de Excelență ICT (perioada: 2016–2019, bugetul – 1,8 mil. euro);

22) Proiectul de Competitivitate al USAID (perioada: 2016–2020, bugetul – 4,8 mil. euro).

Dat fiind faptul că SIDA nu este o agenție de implementare, toate resursele financiare sunt canalizate și convenite cu organizații multilaterale sau alte tipuri de organizații de implementare.

V. CONCLUZII SI RECOMANDĂRI

În prezent, asistența oferită de către partenerii de dezvoltare pentru RM reprezintă un catalizator pentru dezvoltarea economiei naționale, o sursă importantă pentru implementarea proiectelor de infrastructură prioritare, un suport pentru elaborarea politicilor în toate domeniile în contextul armonizării cu acquis-ul UE și, nu în ultimul rând, o oportunitate pentru fortificarea capacităților instituționale ale autorităților publice.

Principalele deficiențe identificate de autoritățile publice în procesul de coordonare a asistenței externe sunt următoarele:

1) Schimbarea sistemului informațional de evidență, implementat de către Ministerul Finanțelor de la 1 ianuarie 2016, a cauzat tergiversări în valorificarea surselor proiectelor de asistență externă.

2) Proceduri complexe și de durată pentru obținerea finanțării în cadrul proiectelor Twinning, finanțate de UE.

3) Proceduri de durată în cazul extinderii programelor/proiectelor de asistență externă, conform cadrului legal în vigoare cu privire la mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale.

4) Utilizarea de către proiectele de asistență tehnică a unor sisteme paralele face dificilă monitorizarea și evaluarea lor în corespundere cu politicile naționale. Acest fapt limitează predictibilitatea asistenței externe în cadrul procesului de planificare anuală la nivel de sector, precum și complementaritatea pentru excluderea dublărilor din partea donatorilor.

5) O dificultate frecvent întâmpinată se rezumă la faptul că, în momentul planificării bugetului în luna iunie pentru anul viitor sau existența apelurilor de proiecte ce apar la începutul anului viitor, este dificil de a prognoza numărul de proiecte internaționale și bugetul acestora pentru anul planificat.

Astfel, în cazul în care se câștigă un proiect, care nu fusese planificat anterior, sînt întâlnite dificultăți sub aspectul contabilității, dat fiind faptul că e necesară o perioadă destul de lungă de timp în scopul replanificării bugetare pentru a include proiectul respectiv în Planul financiar-contabil din anul de gestiune, iar aceasta duce la nevalorificarea în termen a mijloacelor financiare.

În anexa nr.7 este prezentată analiza SWOT în domeniul coordonării asistenței externe în RM.

Ținînd cont de asistența din partea partenerilor de dezvoltare, este foarte important ca RM să dispună de un mecanism eficient de programare, implementare, monitorizare și asimilare a asistenței externe.

În continuare se propune un set de recomandări menite să remedieze deficiențele existente în ceea ce privește coordonarea asistenței externe în RM:

Pe termen scurt (2017):

1. Redesign-ul mecanismului de coordonare a asistenței externe prin modificarea/completarea cadrului normativ în domeniu (v. punctul I.3);

2. Aprobarea priorităților naționale în domeniul asistenței externe pentru următoarea perioadă la ședința CIPS;

3. Consolidarea capacităților instituționale ale funcționarilor publici, implicați în procesul de coordonare a asistenței externe din autoritățile publice, în special în domeniul managementului proiectelor;

4. Asigurarea implementării corespunzătoare a mecanismului de coordonare a asistenței externe la nivel sectorial prin reanimarea Consiliilor sectoriale de asistență externă și responsabilizarea Coordonatorilor sectoriali în cadrul autorităților publice;

5. Instruirea și informarea personalului direcțiilor responsabile din cadrul APC referitor la modul de operare a platformei AMP, dar și în vederea dezvoltării abilităților de programare și monitorizare a asistenței externe sectoriale.

Pe termen mediu (2018-2019):

1. Consolidarea și dezvoltarea platformei AMP (Aid Management Platform) prin dedicarea resurselor administrative/financiare necesare pentru funcționarea/mentenanța corespunzătoare a acesteia.

2. Simplificarea procedurilor financiare în procesul de implementare a proiectelor de asistență externă (deschiderea conturilor, realocarea finanțelor, alocarea IBAN-ilor pentru fiecare categorie de cheltuieli etc.).

3. Îmbunătățirea cadrului de planificare a bugetului public național pentru asigurarea sustenabilității proiectelor de asistență externă prin previziunea sumelor financiare necesare în bugetul de stat pentru măsuri de durabilitate/mentenanță a proiectelor;

4. Asigurarea coordonării corespunzătoare cu Ministerul Finanțelor a programării fondurilor externe în cadrul procesului de bugetare, inclusiv ținând cont de Cadrul Bugetar pe Termen Mediu;

5. Asigurarea unei atitudini mai responsabile și conștiincioase din partea autorităților publice la etapa elaborării/coordonării Matricelor de politici pentru Programele de suport bugetar ale UE și BM, în scopul formulării unor acțiuni concrete cu indicatori de performanță realiști.

Pe termen lung:

1. Crearea unui Fond de rezervă, pe lângă Ministerul Finanțelor, pentru cofinanțarea proiectelor de asistență externă, în caz de necesitate/urgență.

2. Crearea Agenției de coordonare a asistenței externe, în baza practicilor internaționale (în special a țărilor CSI).

Proiecte în derulare în sectorul agricultură în anul 2016

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Donator	Bugetul proiectului	Perioada de implementare
1	2	3	4	5
1.	Proiectul Agricultură competitivă (MAC-P)	Banca Mondială (cu suportul Guvernului Suediei, GEF)	29 mil. euro (MAC-P I) 8.5 mil. euro (MAC-P II)	2012–2019
2.	Programul rural de reziliență economico-climatică incluzivă (IFAD VI)	IFAD (cu suportul GEF, Guvernul Danemarcei)	22 mil. euro	2014–2017
3.	Programul de restructurare a sectorului vitivinicol	Banca Europeană pentru Investiții	75 mil. euro	2011–2016, extins în 2017
4.	Proiectul „Livada Moldovei”	Banca Europeană de Investiții	120 mil. euro	2016–2020
5.	Proiectul de asistență pentru fermierii neprivilegiați 2KR	Guvernul Japoniei	18 mil. euro	2000 – prezent
6.	Proiectul utilizarea eficientă a combustibilului solid din biomasă 2KR	Guvernul Japoniei	9 mil. euro	2013 – prezent
7.	Programul de vânzări în rate 2KR în agricultura performantă irigată al FPM Moldova	Fondul Provocările Mileniului	1,8 mil. euro	2015 – 2025
8.	Programul ENPARD Moldova – suport pentru agricultură și dezvoltare rurală	Comisia Europeană	53 mil. euro	2016 – 2018
9.	Credit de asistență condiționată	Guvernul Poloniei	50 mil. euro	2016 –N/A
10.	Proiectul de asistență tehnică pentru implementarea Programului ENPARD-Moldova	Comisia Europeană	2,65 mil. euro	decembrie 2016–2018
11.	Susținerea agriculturii și dezvoltării rurale în UTA Găgăuzia și Taraclia	Comisia Europeană	6,5 mil. euro	2016–2018
12.	TWINING „Consolidarea capacităților și competențelor Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA)”	Comisia Europeană	1,2 mil. euro	2016–2018
13.	Suport la fortificarea sectorului de siguranță a alimentelor din Republica Moldova	FAO	0,35 mil. euro	2014–2017
14.	Consolidarea capacităților serviciilor naționale de control fitosanitar în 4 țări est-europene	FAO	0,38 mil. euro	2015–2017

1	2	3	4	5
15.	Suport pentru adaptarea și implementarea managementului integrat al dăunătorilor în Moldova	FAO	0,36 mil. euro	2015–2017
16.	Sporirea capacităților de rezistență la secetă a fermierilor mici prin adoptarea celor mai bune practici de irigare și a practicilor moderne de irigare	FAO	0.35 mil. euro	2014–2017
17.	Dezvoltarea Strategiei Naționale și Planului de Acțiuni pentru resursele genetice animale și programului de ameliorarea genetică a vacilor de lapte	FAO	0.25 mil. euro	2015–2017
18.	Suport pentru elaborarea Programului Național pentru resurse genetice vegetale pentru agricultură și alimentație în Moldova	FAO	0.25 mil. euro	2015–2017
19.	Îmbunătățirea siguranței alimentare în Republica Moldova	GIZ	-	2015–2018
20.	Proiectul Agricultură Performantă în Moldova	USAID	17,8 mil. euro	2016–2021
21.	Proiectul de competitivitate în Moldova	USAID	18,6 mil. euro	2016–2017
22.	Reforma structurală în învățământul profesional tehnic	GIZ	0.8 mil. euro	2015–2018
23.	Proiectul Educație pentru agricultură, EdAgri: – faza a II-a EdAgri Plus	Fundația Internațională „Liechtenstein Development Service” (LED Moldova)	0,6 mil. euro	2015–2018
24.	Perfecționarea programelor de viticultură și vinificație în colegiile agricole din Republica Moldova	Agenția de Dezvoltare a Cehiei (CzDA)/ „People in Need”	0,47 mil. euro	2014–2017
25.	Proiectul Dezvoltarea agriculturii organice orientate spre export în Moldova	USAID (ONG People in Need)	0,26 mil. euro	2016–2018
26.	HEKS/EPER	Ajutorul de dezvoltare a Bisericii Elvețiene (Swiss Church Aid)	6,46 mil. euro	2016–2020
28.	Elaborarea și implementarea Registrului vitivinicol în Republica Moldova	Cehia prin Institutul Național de Supraveghere și Testare în Agricultură	0,85 mil. euro 0,4 mil. euro (USAID) 0,5 mil. euro (CzDA)	2011–2017

1	2	3	4	5
		USAID ACSA		
29.	Suport în producerea fructelor și legumelor cu valoare de piață adăugată	Agenția de Dezvoltare a Cehiei	0,2 mil. euro	15 septembrie 2014 – 30 noiembrie 2016 (posibil va fi extins)
30.	Asistență tehnică pentru Unitatea de implementare a Programului „Filierile de vin” și pentru întreprinderile mici și mijlocii	GFA Consulting Group	1,4 mil. euro	2014–2016 (posibil va fi extins)

Sursa: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Proiecte în derulare în sectorul transport și drumuri în anul 2016

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Donator	Bugetul proiectului	Perioada de implementare
1.	Proiectul de reabilitare a drumurilor – faza a III-a	BERD BEI NIF	181,2 mil. euro, inclusiv: 75 mil. euro (împrumutul BERD) 75 mil. euro (împrumutul BEI) 16,2 mil. euro (grant NIF)	2010–2015, extins 2016–2017
2.	Proiectul de reabilitare a drumurilor – faza a IV-a	BERD BEI NIF	315,5 mil. euro, inclusiv: 150 mil. euro (împrumutul BERD) 150 mil. euro (împrumutul BEI) 15,5 mil. euro (grant NIF)	2014–2017
3.	Proiectul Chișinău – proiect sectorial de drumuri urbane	BERD BEI NIF	25,0 mil. euro, inclusiv: 14,7 mil. euro (împrumutul BERD) 10,3 mil. euro (împrumutul BEI)	2012–2016, extins 2017
4.	Îmbunătățirea drumurilor locale	Banca Mondială	68 mil. euro	2016–2021

Sursa: Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.

Proiecte în derulare în sectorul sănătate în anul 2016

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Donator	Bugetul proiectului	Perioada de implementare
1	2	3	4	5
1.	Acordul Bienal de Colaborare dintre Ministerul Sănătății al Republicii Moldova și Biroul Regional pentru Europa al Organizației Mondiale a Sănătății, 2016/2017	Organizația Mondială a Sănătății (OMS)	4 mil. euro	1 ianuarie 2016 – 31 decembrie 2017
2.	Sporirea capacității naționale de a furniza servicii integrate de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv planificarea familială și HIV	Fondul ONU pentru Populație (UNFPA)	0,2 mil. euro	1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2017
	Creșterea capacității naționale de a dezvolta și implementa politici bazate pe evidență pentru tineri, inclusiv accesul la educația sexuală comprehensivă		0,007 mil. euro	1 ianuarie 2013 – 31 decembrie 2017
3.	Sănătatea și bunăstarea la copii și adolescenți	Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF)	0,2 mil. euro	1 ianuarie 2016 – 31 decembrie 2017
4.	Proiectul privind măsurile de consolidare a încrederii în regiunea transnistreană – sectorul sănătății	Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC)	1,2 mil. euro	1 noiembrie 2013 – 31 ianuarie 2016
	Proiectul privind regionalizarea Serviciului de Urgență Pediatrică și Terapie Intensivă, faza a III-a		7,6 mil. euro	1 noiembrie 2013 – 31 octombrie 2017
	Proiectul privind reforma serviciului de Sănătate mintală în Republica Moldova, faza preliminară și faza I		4,3 mil. euro	18 decembrie 2013 – 30 iulie 2018
	Proiectul privind răspîndirea Serviciilor de Sănătate Prietenoase Tinerilor în Republica Moldova, faza a II-a		4,2 mil. euro	1 noiembrie 2014 – 31 octombrie 2018
	Proiectul privind consolidarea guvernării și dialogului politic în sectorul sănătății, faza a II-a		2,3 mil. euro	1 decembrie 2015 – 31 mai 2019
	Proiectul privind măsurile de consolidare a încrederii în regiunea transnistreană – sectorul sănătății		2 mil. euro	1 martie 2016 – 31 iulie 2019

1	2	3	4	5
	Proiectul „Reducerea poverii bolilor netransmisibile”		4,1 mil. euro	1 iulie 2016 – 20 iunie 2020
5.	Îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor medicale în Republica Moldova	Biroul German pentru Cooperare Internațională (GIZ)	3 mil. euro	8 octombrie 2014 – 30 septembrie 2017
8.	Suportul dialogului politic privind politicile, strategiile și planurile politicilor naționale în sănătate în țările selectate	Delegația Uniunii Europene (UE)	-	1 octombrie 2011 – 30 septembrie 2016
	Proiectul TWINNING „Consolidarea Agenției de Transplant din Republica Moldova și armonizarea legislativă în sfera calității și siguranței substanțelor de origine umană”		1,2 mil. euro	19 decembrie 2013 – 1 aprilie 2016
	Avansarea și monitorizarea drepturilor persoanelor cu dizabilități mintale în instituțiile rezidențiale neuropsihice		0,36 mil. euro	28 aprilie 2016 – 4 noiembrie 2019
9.	Implementarea indicatorilor-țintă la Protocolul privind Apa și Sănătatea în Republica Moldova	Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE)	0,8 mil. euro	1 iulie 2012 – 30 iunie 2016
10.	Îmbunătățirea serviciilor de prevenire, tratament și îngrijire a persoanelor cu HIV, persoanelor cu dizabilități intelectuale și a persoanelor din închisori	Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Crime (UNODC)	0,2 mil. euro	1 iulie 2010 – 30 iunie 2018
11.	Consolidarea medicinei nucleare privind îmbunătățirea diagnosticului bolilor cronice la Spitalul Clinic Republican	Agencia Internațională pentru Energie Atomică	0,6 mil. euro	1 ianuarie 2014 – 30 iunie 2017
12.	Consolidarea controlului tuberculozei în Republica Moldova	Fondul Global de Combatere a HIV/SIDA, Tuberculozei și Malariei	7,9 mil. euro	1 iulie 2015 – 31 decembrie 2017
	Proiectul privind reducerea infecției HIV în Republica Moldova		3,2 mil. euro	1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2017
	Proiectul privind reducerea infecției HIV în Republica Moldova		8,2 mil. euro	1 ianuarie 2015 – 31 decembrie 2017

1	2	3	4	5
	Consolidarea controlului tuberculozei în Republica Moldova		6 mil. euro	1 iulie 2015 – 31 decembrie 2017
13.	Secția de reabilitare a Institutului Mamei și Copilului	Guvernul României	2,5 mil. euro	30 noiembrie 2014 – 31 martie 2017
14.	Reconstrucția blocului de reabilitare la Institutul de Cercetare pentru Ocrotirea Mamei și Copilului	Agencia Internațională Turcă de Cooperare (TICA)	0,3 mil. euro	11 mai 2016 – 2 octombrie 2016
15.	Programul național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA, inclusiv pentru regiunea transnistreană	Programul Națiunilor Unite pentru HIV/SIDA (UNAIDS)	0,1 mil. euro	1 decembrie 2016 – 31 decembrie 2018

Sursa: Ministerul Sănătății.

Proiecte în derulare în sectorul energetic în anul 2016

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Donator	Bugetul proiectului	Perioada de implementare
1	2	3	4	5
1.	Conducta de interconectare a sistemului de transport gaze din România cu sistemul de transport gaze din Republica Moldova pe segmentul Iași–Ungheni	UE	3 mil. euro	2015–2016
2.	Lucrările de construcție a conductei de transport gaze pe direcția Ungheni–Chișinău (faza a II-a a implementării proiectului „Conducta de interconectare a sistemului de transport gaze naturale din România cu sistemul de transport gaze naturale din Republica Moldova”)	BERD BEI NIF	92 mil. euro, inclusiv: 41 mil. euro (împrumutul BERD) 41 mil. euro (împrumutul BEI) 10 mil. euro (grant NIF)	2016–2019
3.	Elaborarea studiului de fezabilitate în vederea conexiunii sincrone a sistemelor energetice ale Ucrainei și Moldovei la Sistemul continental European ENTSO-E	UE	4,9 mil. euro	2014–2016
4.	Reabilitarea rețelelor de transport al energiei electrice	BERD BEI NIF	42 mil. euro, inclusiv: 17 mil. euro (împrumutul BERD) 17 mil. euro (împrumutul BEI) 8 mil. euro (grant NIF)	2016–2020
5.	Elaborarea studiului de fezabilitate pentru interconexiunea rețelelor electrice MD-RO	BERD	1,2 mil. euro	2015–2016
6.	Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (SACET)	BM	34 mil. euro	2015–2020
7.	Sistemul termoenergetic din municipiul Bălți (SA „CET-Nord”)	BERD Fondul E5P	10 mil. euro, inclusiv:	2014–2019

1	2	3	4	5
			7 mil. euro (împrumutul BERD) 3 mil. euro (grant E5P)	
8.	Proiectul „Energie și Biomasă în Moldova”	UE	9,4 mil. euro	2015–2017
9.	Consolidarea capacităților Ministerului Economiei în domeniul eficienței energetice și energiei regenerabile (Dezvoltarea politicii pentru transpunerea directivei EE 2012/27/EU)	Agencia Suedeză pentru Cooperare (SIDA)	0,2 mil. euro	2016–2017
10.	Eficiență energetică și energie din surse regenerabile pentru clădirile publice (REEPB), Ungheni	UE	1,2 mil. euro	2016
11.	Proiectul demonstrativ de dezvoltare durabilă energetică a or. Orhei	UE	0,7 mil. euro	2016–2017
12.	Lumină verde Moldova – modernizarea și economia energiei în iluminatul stradal (Ocnîța, Soroca, Cantemir)	UE	0,4 mil. euro	2016–2017
13.	ESCO Moldova – transformarea pieței pentru eficiență energetică urbană prin introducerea companiilor de servicii energetice	Fondul Global de Mediu	1,3 mil. euro	2014–2018

Sursa: Ministerul Economiei.

Proiecte în derulare în sectorul de apă și canalizare în anul 2016

Nr. crt.	Denumirea proiectului	Donator	Bugetul proiectului	Perioada de implementare
1	2	3	4	5
1.	Proiectul de alimentare cu apă în regiunea de Nord a RM	BERD BEI UE	30 mil. euro, inclusiv: 10 mil. euro (împrumutul BERD) 10 mil. euro (împrumutul BEI) 10 mil. euro (grant NIF)	2014–2018
2.	Proiectul de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare în municipiul Chișinău	BERD BEI UE	61,8 mil. euro, inclusiv: 24 mil. euro (împrumutul BERD) 24 mil. euro (împrumutul BEI) 13,8 mil. euro (grant NIF)	2014–2018
3.	Programul Apă și Canalizare în zona rurală „ApaSan”, faza a III-a	Agencia Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) SDC	0,9 mil. euro (ADA) 6 mil. euro (SDC)	2015–2019
4.	Suportul instituțional extins pentru SA „Apă Canal Nisporeni” în sectorul apei	ADA	0,1 mil. euro	2016–2018
5.	Fortificarea cadrului instituțional în sectorul apei și canalizării din RM	ADA	1,3 mil. euro	2016–2019
6.	Contribuția la îmbunătățirea serviciilor de apeduct și canalizare prin planificarea regională integrată, faza I	SDC	3,4 mil. euro	2014–2018
7.	Consolidarea cadrului instituțional în sectorul de apă și canalizare în Moldova, faza I	SDC	3,6 mil. euro	2014–2019
8.	Gestionarea resurselor de apă pe Nistru	GIZ	2 mil. euro	2016–2018
9.	Îmbunătățirea infrastructurii de apă în	Institutul de Credit pentru	17,2 mil. euro	2015–2017

1	2	3	4	5
	regiunea de Centru a Moldovei	Reconstrucție (KfW)		
10.	Aprovizionarea cu apă și canalizare în raionul Cahul	Institutul de Credit pentru Reconstrucție (KfW)	12,8 mil. euro	2015–2017
12.	Reabilitarea și construcția rețelei de apă și canalizare a Stației de epurare a apelor uzate din orașul Telenești	USAID	0,4 mil. euro	2014–2017

Sursa: Ministerul Mediului.

Caracteristica programelor de suport bugetar ale UE în RM
(la situația din 31 decembrie 2016)

Programul de suport bugetar	Perioada de implementare	Bugetul programului	Asistență tehnică	Tranșele debursate pînă în anul 2016	Tranșele debursate în anul 2016
1. Suport bugetar în domeniul reformei sectorului energetic (Energy)	(2011-2015)	50 mil. euro	2,6 mil. euro	36,23 mil. euro	
<i>Tranșa I (2011)</i>				<i>13,0 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a II-a (2013)</i>				<i>11,61 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a III-a (2014)</i>				<i>11,62 mil. euro</i>	
2. Suport bugetar pentru reforma justiției	2012-2015	58,2 mil. euro	1,8 mil. euro	28,2 mil. euro	
<i>Tranșa I (2013)</i>				<i>15,0 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a II-a (2014)</i>				<i>13,2 mil. euro</i>	
3. Suport bugetar pentru implementarea Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize (VLAP)	2014-2016	20,0 mil. euro	1,0 mil. euro	5,8 mil. euro	
<i>Tranșa I (2015)</i>				<i>5,8 mil. euro</i>	
4. Suport bugetar pentru implementarea reformei în domeniul învățămîntului vocațional (VET)	2014-2016	25,0 mil. euro	3,7 mil. euro		10,5 mil. euro
<i>Tranșa I (2015)</i>					<i>3,5 mil. euro</i>
<i>Tranșa a II-a (2016)</i>					<i>7,0 mil. euro</i>

5. Suport bugetar privind implementarea managementului finanțelor publice (PFM)	2014-2017	33,0 mil. euro	4,0 mil. euro	8,0 mil. euro	5,8 mil. euro
<i>Tranșa I (2014)</i>				<i>8,0 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a II-a (2016)</i>					<i>5,8 mil. euro</i>
6. Suport bugetar pentru agricultură și dezvoltarea rurală (ENPARD)	2015-2018	53,0 mil. euro	11,0 mil. euro		17,0 mil. euro
<i>Tranșa I (2016)</i>					<i>17,0 mil. euro</i>
7. Suport bugetar în domeniul stimulare economică a zonelor rurale (ESRA)	2010-2015	68,0 mil. euro	4,0 mil. euro	55,16 mil. euro	12,0 mil. euro
<i>Tranșa I (2010)</i>				<i>15,0 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a II-a (2011)</i>				<i>10,85 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a III-a (2012)</i>				<i>3,15 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a IV-a (2013)</i>				<i>13,0 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a V-a (2014)</i>				<i>13,16 mil. euro</i>	
<i>Tranșa a VI-a (2015)</i>					<i>12,0 mil. euro</i>
Total					45,3 mil. euro

Sursa: sistematizat de către Cancelaria de Stat în baza datelor Ministerului Finanțelor.

Analiza SWOT în domeniul coordonării asistenței externe în RM

Părți tari	Oportunități
<ul style="list-style-type: none"> • existența autorității naționale de coordonare a asistenței externe – Cancelaria de Stat • existența cadrului normativ în domeniul coordonării asistenței externe 	<ul style="list-style-type: none"> • redesign-ul mecanismului de coordonare a asistenței externe prin revizuirea cadrului normativ în domeniu • fortificarea capacităților instituționale ale funcționarilor publici în domeniul coordonării asistenței externe • asigurarea implementării corespunzătoare a mecanismului de coordonare a asistenței externe la nivel sectorial • consolidarea și dezvoltarea platformei AMP • simplificarea procedurilor financiare în procesul de implementare a proiectelor de asistență externă • îmbunătățirea cadrului de planificare a bugetului public național pentru asigurarea sustenabilității proiectelor de asistență externă • asigurarea coordonării corespunzătoare cu Ministerul Finanțelor a programării fondurilor externe în cadrul procesului de bugetare • crearea unui Fond de rezervă, pe lângă Ministerul Finanțelor, pentru cofinanțarea proiectelor de asistență externă • crearea Agenției de coordonare a asistenței externe
Părți slabe	Riscuri
<ul style="list-style-type: none"> • imperfecțiunile cadrului normativ în ce privește coordonarea asistenței externe • funcționarea necorespunzătoare a cadrului instituțional și a mecanismului de coordonare a asistenței externe la nivel sectorial • existența dificultăților în asigurarea transparenței, direcționării și utilizării eficiente a asistenței externe • schimbările instituționale în structurile guvernamentale și memoria instituțională insuficientă • dedicarea necorespunzătoare a managementului autorităților publice pentru valorificarea eficientă a asistenței externe 	<ul style="list-style-type: none"> • reducerea și chiar suspendarea finanțării programelor de suport bugetar și proiectelor de asistență externă de către partenerii de dezvoltare

Sursa: elaborat de către Cancelaria de Stat.

